

I.	WSTĘP	3
I.1.	PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA	3
I.2.	METODA REALIZACJI	3
I.3.	OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA OBSZARU OBJĘTEGO PROGRAMEM	5
I.4.	KONCEPCJA PROGRAMU.....	7
I.5.	UWARUNKOWANIA PROGRAMU.....	9
1.5.1.	<i>Zasady polityki ekologicznej.....</i>	9
1.5.2.	<i>Podstawowe założenia polityki ekologicznej.....</i>	9
1.5.3.	<i>Przyjęte kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Jasieniec.....</i>	10
II.	CELE I ZADANIA O CHARAKTERZE SYSTEMOWYM	15
II.1.	INTEGRACJA ASPEKTÓW EKOLOGICZNYCH Z ROZWOJEM SPOŁECZNO-GOSPODARCZYM 15	15
II.2.	ROLNICTWO	15
II.3.	PRZEMYSŁ I USŁUGI	17
II.4.	TURYSTYKA I WYPOCZYNEK	18
II.5.	SYSTEM TRANSPORTOWY I USŁUGI OBSŁUGI KOMUNIKACJI	19
II.6.	SIEĆ OSADNICZA.....	20
III.	PROGRAM. OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO	21
III.1.	OCHRONA PRZYRODY I KRAJOBRAZU.....	21
III.1.1.	<i>Stan wyjściowy.....</i>	21
III.1.2.	<i>Cele średniookresowe i kierunki działań.....</i>	21
III.1.3.	<i>Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2004-2011</i>	22
III.2.	ZWIĘKSZENIE LESISTOŚCI GMINY JASIENIEC.....	23
III.2.1.	<i>Stan wyjściowy.....</i>	23
III.2.2.	<i>Cele średniookresowe i kierunki działań.....</i>	23
III.2.3.	<i>Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2004-2011</i>	24
III.3.	OCHRONA GLEB	25
III.3.1.	<i>Stan wyjściowy.....</i>	25
III.3.2.	<i>Cele średniookresowe i kierunki działań.....</i>	25
III.3.3.	<i>Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2004-2011</i>	27
III.4.	OCHRONA ZASOBÓW KOPALIN.....	29
III.4.1.	<i>Stan wyjściowy.....</i>	29
III.4.2.	<i>Cele średniookresowe i kierunki działań.....</i>	29
III.4.3.	<i>Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2004-2011</i>	29
IV.	PROGRAM. JAKOŚĆ ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWO EKOLOGICZNE	30
IV.1.	STOSUNKI WODNE I JAKOŚĆ WÓD.....	30
IV.1.1.	<i>Stan wyjściowy.....</i>	30
IV.1.2.	<i>Cele średniookresowe i kierunki działań.....</i>	32
IV.1.3.	<i>Przedsięwzięcia przewidywane do realizacji w latach 2004-2011.....</i>	35
IV.2.	JAKOŚĆ POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO.....	38
IV.2.1.	<i>Stan wyjściowy.....</i>	38
IV.2.2.	<i>Cele średniookresowe i kierunki działań.....</i>	38
IV.2.3.	<i>Przedsięwzięcia przewidywane do realizacji w latach 2004-2011.....</i>	41
IV.3.	HAŁAS.....	42
IV.3.1.	<i>Stan wyjściowy.....</i>	42
IV.3.2.	<i>Cele średniookresowe i kierunki działań.....</i>	42
IV.3.3.	<i>Przedsięwzięcia przewidywane do realizacji w latach 2004-2011.....</i>	43
IV.4.	PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE.....	44
IV.4.1.	<i>Stan wyjściowy.....</i>	44

IV.4.2.	<i>Cele średniookresowe i kierunki działań</i>	44
IV.5.	AWARIE	45
IV.5.1.	<i>Stan wyjściowy</i>	45
IV.5.2.	<i>Cel średniookresowy i kierunki działań</i>	45
IV.5.3.	<i>Przedsięwzięcia przewidywane do realizacji w latach 2004-2011</i>	45
V.	PROGRAM. ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE SUROWCÓW, MATERIALÓW, WODY I ENERGII	46
V.1.	RACJONALIZACJA UŻYTKOWANIA WODY	46
V.1.1.	<i>Stan wyjściowy</i>	46
V.1.2.	<i>Cele średniookresowe i kierunki działań</i>	47
V.1.3.	<i>Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2004-2011</i>	48
V.2.	WYKORZYSTANIE ENERGII ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH.....	51
V.2.1.	<i>Stan wyjściowy</i>	51
V.2.2.	<i>. Cele średniookresowe i kierunki działań</i>	51
VI.	PROGRAM. EDUKACJA EKOLOGICZNA	52
VI.1.1.	<i>Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2004-2011</i>	55
VII.	OCENA REALIZACJI PROGRAMU	57
VII.1.	INSTRUMENTY ZARZĄDZANIA ŚRODOWISKIEM	57
VII.1.1.	<i>Instrumenty prawne</i>	57
VII.1.2.	<i>Instrumenty finansowe</i>	60
VII.1.3.	<i>Współpraca międzygminna</i>	60
VII.1.4.	<i>Instrumenty strukturalne</i>	61
VII.1.5.	<i>Upowszechnianie informacji o środowisku</i>	61
VII.2.	ORGANIZACJA ZARZĄDZANIA ŚRODOWISKIEM	62
VII.3.	ZARZĄDZANIE PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA.....	63
VII.3.1.	<i>Uczestnicy realizacji Programu</i>	63
VII.3.2.	<i>Monitoring wdrażania Programu</i>	64
VIII.	ASPEKTY FINANSOWE WDRAŻANIA PROGRAMU	66
VIII.1.	WPROWADZENIE.....	66
VIII.2.	RAMY FINANSOWE WDRAŻANIA "PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA"	66
VIII.2.1.	<i>Potencjalne źródła finansowania przedsięwzięć Programu</i>	66
VIII.2.2.	<i>Oszacowanie kosztów realizacji programu</i>	67

I. WSTĘP

I.1. Podstawa prawna opracowania

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. „Prawo ochrony środowiska” (Dz. U. z dnia 20 czerwca 2001 r. nr 62, poz. 627) nakłada na zarządy powiatów i wójtów gmin obowiązek opracowania programów ochrony środowiska, w celu realizacji polityki ekologicznej państwa.

Do opracowania „Programu ochrony środowiska dla powiatu grójeckiego i gmin powiatu na lata 2004 – 2014” wraz z „Planami gospodarki odpadami na lata 2004-2014” przystąpiono w oparciu o wynik postępowania o udzielenie zamówienia publicznego w trybie artykułu 14 ustawy o zamówieniach publicznych (Dz. U. Z 1998 r., Nr 119 poz. 773 z późniejszymi zmianami) przeprowadzonego przez Starostwo Powiatowe w Grójcu. Na jego podstawie w dniu 21 sierpnia r. roku zawarto umowę, pomiędzy Starostwem Powiatowym a Arcadis Ekokonrem Sp. z o.o. z Wrocławia, wybraną w drodze powyższego postępowania na wykonawcę projektu.

I.2. Metoda realizacji

Na etapie przygotowawczym przeprowadzono kwerendę i analizę dostępnych materiałów, m.in.: strategii rozwoju, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, danych z ewidencji gruntów i ewidencji ludności, danych dotyczących stanu środowiska, dostępnych danych statystycznych, a także wizje lokalne w terenie. Wyniki analizy stanu istniejącego zostały przedstawione w tomie „Program Ochrony Środowiska dla gminy Jasieniec – Stan Istniejący”, który stanowi załącznik nr 1 do niniejszego dokumentu.

Prace prowadzone były w systemie tzw. *planowania otwartego*. Podstawowym celem otwartego planowania jest podniesienie jakości procesu podejmowania decyzji, jak również ich wdrażania. Otwarte planowanie angażuje uczestników oraz grupy celu w opracowanie programów, planów lub projektów w sposób interaktywny, począwszy od najwcześniejszych etapów tego procesu. Tradycyjne metody planowania charakteryzują się myśleniem od środka na zewnątrz, podczas gdy otwarte planowanie opiera się na myśleniu w sposób interaktywny.

Duży nacisk w pracach położono więc na uspołecznienie procesu podejmowania decyzji, w którym wykorzystywane są następujące narzędzia:

- Ankietyzacja mieszkańców
- Ankietyzacja zakładów
- Warsztaty
- Spotkania robocze

Ankietyzacja mieszkańców została przeprowadzona w listopadzie 2003 r. Zebrano w gminie Jasieniec 187 ankiet.

Ankietyzacja zakładów została przeprowadzona w okresie październik –listopad 2003 r.. Ankietyzacją objęto również Wytwórnię Mas Bitumicznych.

W grudniu 2003 r. przeprowadzono warsztaty, których celem było określenie celów strategicznych (długookresowych) na lata 2004 – 2011 oraz celów operacyjnych (krótkookresowych) i zadań na lata 2004 – 2007 w zakresie ochrony środowiska i gospodarki odpadami.

Warsztaty odbyły się:

- w zakresie programów ochrony środowiska, w dniach 11-12 grudzień 2003 r. w Centrum Kultury Regionalnej, przy ulicy Piłsudskiego 1 w Grójcu
- w zakresie planów gospodarki odpadami, w dniu 16 grudnia 2003 r. w Starostwie Powiatowym w Grójcu.

Zaproszenia skierowano do około 120 osób, m.in.: Wójta Gminy Jasieniec, radnych powiatu, urzędników Urzędu Gminy w Jasieńcu, nauczycieli zajmujących się edukacją ekologiczną, przedstawicieli Związku Sadowników Rzeczypospolitej Polskiej, Stowarzyszenia Gmin i Powiatów Zlewni Rzeki Jeziorki, Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych O/ Radom, Powiatowego Nadzoru Budowlanego, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska Delegatura w Radomiu, Państwowego Powiatowego Inspektoratu Sanitarnego, Powiatowego Inspektoratu Weterynarii, Regionalnego Centrum Doradztwa, Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich w Radomiu O/Grójec, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Roślin, Państwowej Powiatowej Straży Pożarnej, kół wędkarskich i łowieckich, Starostwa Powiatowego, oraz podmiotów gospodarczych.

I.3. Ogólna charakterystyka obszaru objętego Programem

Gmina Jasieniec położona jest w południowo-wschodniej części powiatu grójeckiego, w województwie mazowieckim. Fragment południowej granicy gminy stanowi jednocześnie granicę powiatu grójeckiego z powiatem białobrzeskim.

Gmina Jasieniec sąsiaduje: na zachodzie z gminami Goszczyn i Belsk Duży, na północy – z gminą miejsko-wiejską Grójec i gminą Chynów, na wschodzie i częściowo na południu – z gminą miejsko-wiejską Warka, a na południu z gminą Promna należącą do powiatu białobrzeskiego.

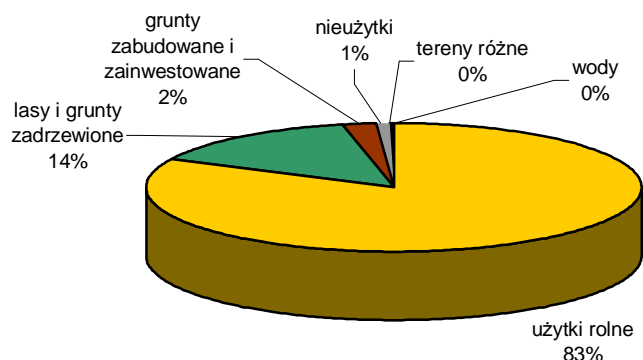
Rys. 1 Położenie gminy Jasieniec na tle gmin sąsiednich

Całkowita powierzchnia gminy wynosi 10 783 ha. Użytkowanie gruntów na terenie gminy kształtuje się następująco:

- Użytki rolne, w tym grunty orne, sady, łąki, pastwiska, grunty rolne zabudowane, grunty pod stawami, grunty pod rowami – 8 869 ha;
- Grunty leśne i zadrzewienia, w tym lasy, grunty leśne i zadrzewione – 1552 ha
- Grunty zabudowane i zurbanizowane, w tym tereny mieszkaniowe, przemysłowe, inne tereny zabudowane, tereny rekreacji i wypoczynku, tereny komunikacji, użytki kopalne – 246 ha
- Nieużytki – 85 ha, wody – 15 ha i tereny różne – 16 ha

Rys. 2 Struktura użytkowania gruntów w gminie Jasieniec

Rolnictwo stanowi główną funkcję gminy, przy czym jest to rolnictwo wysoce wyspecjalizowane w kierunku sadownictwa. Usługi niekomercyjne i komercyjne zlokalizowane są głównie w miejscowości Jasieniec, Olszany i Kurczowa Wieś.

Na terenie gminy Jasieniec (stan z grudnia 2002 r.) zamieszkuje 5421 osób. Na terenie gminy Jasieniec znajdują się 36 miejscowości, w tym największe to:

- Jasieniec – 1058
- Boglewice – 370.

Zgodnie z podziałem fizyczno-geograficznym J. Kondrackiego¹, gmina Jasieniec położona jest na pograniczu dwóch makroregionów Wzniesień Południowomazowieckich (318.8) oraz Niziny Środkowomazowieckiej (318.7), w obrębie mezoregionów:

- § Wysoczyzny Rawskiej (318.83) - lekko pofalowanej wysoczyzny połodowcowej, obejmującej zachodnią część gminy, na powierzchni której występują gliny morenowe, pagórki moren czołowych, o charakterze ostańców erozyjnych, pagórki kemowe oraz ozy
- § Równiny Warszawskiej (318.76) - płaskiej, silnie zdenudowanej powierzchni akumulacji lodowcowej, zbudowana z glin zwałowych, osadów zastoiskowych i wodnolodowcowych zlodowacenia środkowopolskiego z pojedynczymi wzgórzami morenowymi, tarasami kemowymi i powytopiskowymi obniżeniami terenu.

Obszar ten charakteryzuje się małym zalesieniem. Większe kompleksy lasów występują pomiędzy miejscowościami Osiny i Rytomoczydła oraz w rejonie wsi Boglewice. Na pozostałym terenie występują pola uprawne (54,5 %) oraz sady (24,9 %).

¹ Jerzy Kondracki - Geografia regionalna Polski, PWN, Warszawa 2000

I.4. Koncepcja Programu

Koncepcja Programu oparta jest głównie o zapisy trzech dokumentów, którymi są:

1. *Prawo ochrony środowiska z 27 kwietnia 2001 roku*. Definiuje ono ogólne wymagania w odniesieniu do programów ochrony środowiska opracowywanych dla potrzeb m.in. gmin. Zgodnie z ustawą (Art.14 ust.1 POŚ²), program ochrony środowiska, na podstawie aktualnego stanu środowiska, określa w szczególności:

- cele ekologiczne,
- priorytety ekologiczne,
- rodzaj i harmonogram działań proekologicznych, środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe.

2. *Polityka ekologiczna państwa na lata 2003 – 2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007 – 2010*”, dostosowana do wymagań ustawy Prawo ochrony środowiska. Zgodnie z zapisami tego dokumentu Program winien definiować cele średniookresowe do 2010 roku i zadania na lata 2003 – 2006 oraz monitoring realizacji Programu i nakłady finansowe na jego wdrożenie. Cele i zadania ujęte w kilku blokach tematycznych:

- cele i zadania o charakterze systemowym
- ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody
- zrównoważone wykorzystanie surowców
- jakość środowiska i bezpieczeństwo ekologiczne

3. *Wytyczne do sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym*”, które podają sposób i zakres uwzględniania polityki ekologicznej państwa w programach ochrony środowiska oraz wskazówki co do zawartości programów. W gminnym programie powinny być uwzględnione:

- zadania własne gminy tzn. te przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji gminy,
- zadania koordynowane, tzn. finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla powiatowego, wojewódzkiego i centralnego, bądź instytucji działających na terenie gminy, ale podległych bezpośrednio organom powiatowym, wojewódzkim, bądź centralnym

W Programie uwzględniono również zapisy POŚ (Art.14 ust.2, art. 18 ust.2) wskazujące, że program ochrony środowiska przyjmuje się na 4 lata, a Wójt zobowiązany jest do sporządzania co 2 lata raportów o wykonaniu Programu i przedstawiania ich radzie gminy.

Kierując się powyższymi zapisami, Program podaje:

- Cele ekologiczne średniookresowe do 2014 roku wraz z kierunkami działań poprzedzone stanem wyjściowym oraz listę przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w latach 2004 – 2007 ujęte w blokach tematycznych wymienionych powyżej z uwzględnieniem wskazówek zawartych powyżej.

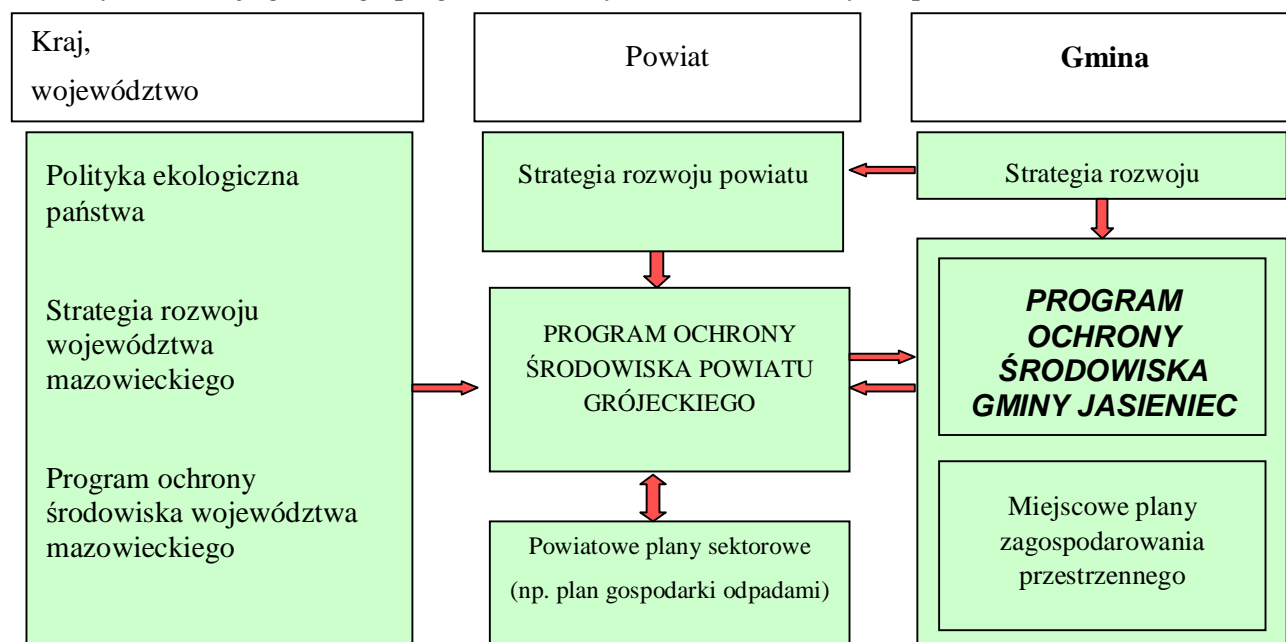
² Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. z dnia 20 czerwca 2001 r. nr 62, poz. 627)

Monitoring realizacji Programu

Aspekty finansowe wdrażania Programu

Program ochrony środowiska pozostaje w ścisłej relacji z "Programem ochrony środowiska dla województwa mazowieckiego", projektem "Programu ochrony środowiska powiatu Grójeckiego" oraz „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jasieniec” i „Programem zrównoważonego rozwoju gminy Jasieniec”. Z dokumentów tych wynikają główne kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego omawianego obszaru i związane z nimi kierunki presji na środowisko. Relację „Programu ochrony środowiska dla gminy Jasieniec” do innych opracowań strategicznych, programowych i planistycznych przedstawiono na rysunku 3.

Rys. 3. Relacje gminnego programu ochrony środowiska do innych opracowań

I.5. Uwarunkowania Programu

Zasady realizacji polityki ekologicznej, cele i zadania ujęte w dokumencie Programu ochrony środowiska dla powiatu grójeckiego zostały przyjęte jako podstawa niniejszego Programu.

I.5.1. Zasady polityki ekologicznej

W Programie Ochrony Środowiska dla gminy Jasieniec przyjęto następujące zasady polityki ekologicznej za Programem Ochrony Środowiska dla Powiatu Grójeckiego:

1. *Zasada zrównoważonego rozwoju* - tj. racjonalnego i optymalnego sposobu zarządzania zasobami przyrodniczymi oraz zapobiegania powstawaniu negatywnych skutków działalności człowieka / intensywnego rozwoju gospodarki;
2. *Zasada przezorności* - podejmowanie działań już w momencie pojawienia się uzasadnionego prawdopodobieństwa, że problem wymaga rozwiązania;
3. *Zasada prewencji* – przeciwdziałanie negatywnym skutkom dla środowiska na etapie planowania i realizacji przedsięwzięcia, które to przeciwdziałanie określane jest przez cztery hierarchiczne grupy:
 - zapobieganie powstawaniu zanieczyszczeń i innych uciążliwości,
 - recykling,
 - zintegrowane podejście do ograniczania i likwidacji zanieczyszczeń i zagrożeń, zgodne z zaleceniami Dyrektywy Rady 96/61/WE (tzw. Dyrektywy IPPC),
 - wprowadzanie prośrodowiskowych systemów zarządzania procesami produkcji i usługami,
4. *Zasada wysokiego poziomu ochrony środowiska*, która zakłada, że planowana jakość środowiska będzie możliwie najwyższa, szczególnie z punktu widzenia bezpieczeństwa dla zdrowia ludzkiego;
5. *Zasada integracji polityki ekologicznej z politykami sektorowymi* - m. in. idea likwidacji zanieczyszczeń u źródła;
6. *Zasada równego dostępu do środowiska przyrodniczego* - oparta na założeniach: sprawiedliwości międzypokoleniowej, międzyregionalnej i międzygrupowej oraz równoważenia szans pomiędzy człowiekiem a przyrodą;
7. *Zasada uspołecznienia* - m. in. rozwój edukacji ekologicznej, angażowanie obywateli, grup społecznych, czy organizacji pozarządowych;
8. *Zasada „zanieczyszczający płaci”* - realizacja przedsięwzięć ochronnych, egzekwowanie opłat za korzystanie ze środowiska;
9. *Zasada skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej* - wybór przedsięwzięć inwestycyjnych ochrony środowiska, uwzględniający minimalizację nakładów finansowych na jednostkę uzyskanego efektu.

I.5.2. Podstawowe założenia polityki ekologicznej

Cele polityki ekologicznej państwa jak i województwa oraz powiatu grójeckiego określone odpowiednio w „II Polityce Ekologicznej Państwa” i „Programie Ochrony Środowiska Województwa Mazowieckiego na lata 2003-2015” oraz projekcie „Programu Ochrony Środowiska Powiatu Grójeckiego” określają konkretne wyzwania i obszary zainteresowania

dla „Programu ochrony środowiska dla gminy Jasieniec”. W programie powiatu grójeckiego jako priorytetowe uznano:

- Racjonalną gospodarkę zasobami wód podziemnych i ograniczenie poboru wód podziemnych przez rolnictwo i przemysł
- Uregulowanie gospodarki odpadami stałymi
- Zwiększenie stopnia zaopatrzenia ludności w wodę wodociągową i poprawa jej jakości
- Zwiększenie stopnia skanalizowania Powiatu

1.5.3. Przyjęte kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Jasieniec

Program zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska naturalnego gminy Jasieniec na lata (2000 – 2010) został przyjęty Uchwałą nr VIII/61/2000 Rady Gminy Jasieniec z 30.10.2000 r.

W programie przyjęto następujące kierunki rozwoju:

1. Rozwój intensywnego rolnictwa

- 1.1. Rozwój produkcji roślinnej
- 1.2. Przetwórstwo rolno-spożywcze, handel i usługi

2. Wzrost znaczenia gminy jako bazy rekreacyjno-wypoczynkowej dla okolicznych miejscowości

- 2.1. Przeznaczenie gruntów o niskich klasach bonitacyjnych na cele rekreacji (szczególnie w południowej części gminy)
- 2.2. Wykorzystanie obiektów zabytkowych w celu organizacji Infrastruktury Turystycznej
- 2.3. Wykorzystanie terenów zielonych i zespołu stawów do organizacji bazy rekreacyjnej (nad brzegami rz. Kraski)

3. Intensywny rozwój budownictwa mieszkaniowego

- 3.1. Rozwój budownictwa zorganizowanego (obejmuje zabudowę wielorodzinną adresowaną przede wszystkim do mieszkańców Grójca)
- 3.2. Rozwój budownictwa indywidualnego
- 3.3. Rozwój usług i przedsiębiorstw produkcyjnych działających na rzecz budownictwa
- 3.4. Wzrost funkcji osadniczej niektórych miejscowości gminy

Główne kierunki działań gminy w celu ochrony środowiska naturalnego i zapewnienia mieszkańcom zdrowych warunków życia zostały określone w pięciu dziedzinach:

A w zakresie zagospodarowania odpadów ustalono cele:

- Organizacja zbiórki odpadów komunalnych i technologicznych
- Zabezpieczenie miejsc składowania odpadów – wskazanie urządzonego zgodnie z obowiązującymi normami zorganizowanego składowiska odpadów
- Konsekwentne przestrzeganie ustalonych zasad zbiórki i składowania odpadów

B w zakresie ścieków komunalnych:

- Zabezpieczenie funkcjonowania oczyszczalni ścieków w Jasieńcu
- Umożliwienie bezpiecznego i nieuciążliwego dla środowiska sposobu utylizacji ścieków dowożonych z szamb
- Przestrzeganie i egzekwowanie przepisów dotyczących gospodarki ściekowej
- Rozszerzenie dostępu do urządzeń umożliwiających oczyszczanie ścieków w rejonach gminy oddalonych od ośrodka gminnego

- C w zakresie gospodarki wodnej:
- Zabezpieczenie dostępu ludności do uzdatnionej czystej wody do celów bytowych
 - Zapewnienie dostępu do źródeł wody do celów technologicznych
 - Zabezpieczenie systematyczne zbiorników otwartych stojących i cieków przed zanieczyszczeniem
- D w zakresie ochrony powietrza
- Propagowanie proekologicznych technologii w produkcji rolnej
 - Dążenie do ograniczania emisji spalin poprzez rozwój sieci gazowej i modernizacja lokalnych kotłowni
 - Dążenie do zwiększenia lesistości terenu
 - Konsekwentne przestrzeganie i egzekwowanie prawa regulującego kwestie usuwania drzew i zakrzaczeń
- E w zakresie przeciwdziałania degradacji gleb:
- Propagowanie proekologicznych technologii produkcji
 - Ścisłe przestrzeganie i egzekwowanie prawa w zakresie wydawania zezwoleń na eksploatację kopalni, rekultywację wyrobisk i przywrócenia ich środowisku
- Ww. cele realizowane są przez 6 programów:
- Program zagospodarowania odpadów komunalnych
 - Program gospodarki ściekowej
 - Program gospodarki wodnej
 - Program ochrony powietrza
 - Program ochrony gleb i powierzchni ziemi
 - Działania w zakresie edukacji ekologicznej

Tabela Działania wskazane do realizacji w ww. programach wraz ze wskazaniem stopnia ich wdrożenia lub realizacji

Działania	Termin realizacji	Stopień wdrożenia
Program zagospodarowania odpadów komunalnych		
Rozszerzać systematycznie zasięg zorganizowanej zbiórki odpadów z gosp. indywidualnych		Przystąpiono do realizacji w 2004 r.
Na bieżąco dopasowywać częstotliwość odbioru odpadów do ich ilości gromadzonych w gospodarstwach		
Powierzyć zbiórkę odpadów z gospodarstw i posesji indywidualnych wyspecjalizowanemu przedsiębiorstwu dysponującemu specjalistycznym sprzętem		
Wprowadzić stopniowo selektywną zbiórkę odpadów: papieru i tektury, stłuczki szklanej, złomu i opakowań plastikowych w pierwszym etapie w Jasieńcu a następnie w innych wsiach		
Opracować zasady utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Jasieniec i uchwalenie odnośnego Regulaminu		
Doprowadzić do powszechności umów na odbiór i utylizację odpadów wytwarzanych przez mieszkańców		
Wyznaczyć miejsca odbioru i czasowego składowania opakowań po środkach ochrony roślin		
Program gospodarki ściekowej		
Opracowanie dokumentacji projektowej i realizacja modernizacji oczyszczalni w Jasieńcu	2002	Planowana dalsza rozbudowa w 2005 r
Rozbudowa systemu kanalizacji sanitarnej umożliwiającej doprowadzenie ścieków ze wszystkich gospodarstw w miejscowości		W trakcie realizacji

Rozdział I Wstęp. Koncepcja Programu

gminnej i najbliższych miejscowości okolicznych do oczyszczalni w Jasieńcu		
Przeprowadzić akcję informacyjną o możliwościach budowy przydomowych oczyszczalni lub oczyszczalni obiektowych szczególnie w miejscowościach gdzie istnieją wodociągi zbiorowe		W trakcie realizacji
Program gospodarki wodnej		
Dokończenie budowy wodociągu Koziegłowy – Orzechowo i S.U.W. w Koziegłowach	2000	zrealizowane
Rozszerzenie sieci wodociągowej opartej o stację w Koziegłowach na najbliższe miejscowości: Orzechowo, Trzianka, Zbrosza Duża, Łychów, Alfonsowo, Justynówka, Łychowska Wola, Przydróżek, Leżne, Marynin, Dobra Wola		
Rozszerzenie sieci wodociągowej opartej o stację w Jasieńcu w kierunku: Wola Boglewska, Boglewice, Ryszki, Miedzechów, Miedzechów Nowy, Gołebiów, Kurczowa Wieś, Olszany, Czachów		
Rozszerzenie sieci wodociągowej opartej o stację w Warpęsach w kierunku: Gniejewice, Tworki i Osiny		
Połączenie sieci wodociągowej zasilanej ze stacji Koziegłowy przez Zbroszę, Wierzchowinę, Szymanów i Gniejewice ze stacją w Warpęsach		
Wykonanie dodatkowych, rezerwowych odwiertów studni w stacjach: Franciszków, Stefanków, Koziegłowy		
Połączenie wodociągu Stefanków i Franciszków w celu racjonalizacji sieci wodociągowej i stworzenia układu umożliwiającego rozbudowę w kierunku Bronisławowa, Gołebiówa i Miedzechowa	2004	
Połączenie sieci wodociągowej w jeden system w celu poprawy funkcjonowania		
Zagospodarowanie zespołu stawów w Jasieńcu w kierunku stworzenia obiektu rekreacyjnego dla miejscowej ludności	1998	zrealizowane
Na istniejących wodociągach w miarę społecznego zapotrzebowania urządzić punkty poboru wody do celów gospodarczych		
Popieranie i sprzyjanie renowacji zbiorników wodnych wzdłuż rzek: Kraski i Czarnej		
Propagowanie proekologicznych technologii produkcji i zachowań mieszkańców gminy, w tym sadowników		
Podjęcie działań w zakresie stacji diagnostycznej do badania sprzętu ochrony roślin – na bazie Zespołu Szkół Rolniczych		
Program ochrony powietrza		
Egzekwowanie od podmiotów gospodarczych i innych instytucji obowiązku stosowania filtrów i urządzeń pochłaniających szkodliwe substancje		
Modernizacja lokalnych kotłowni w celu przestawienia na gaz ziemny		Zrealizowane w ok. 80 %
Rozbudowa sieci gazowej w m. Rytomoczydła, Gołebiów, Łychowska Wola, Przydróżek, Wierzchowina, Szymanów, Ignaców, Marynin, Osiny		W trakcie realizacji
Propagowanie proekologicznych technologii produkcji sadowniczej		
Eliminowanie maszyn i pojazdów nie spełniających obowiązujących norm we współpracy ze stacją kontroli pojazdów		
Zwiększenie lesistości terenu gminy Jasieniec do 18-20% (215 ha)	2000-2020	

Program ochrony gleb i powierzchni ziemi		
Likwidacja dzikich wysypisk śmieci w nieczynnych wyrobiskach w m.: Boglewice, Osiny, Gośniewice, Zawiatracze, Miedzechów, Warpesy, Ryszki, Olszany, Ignaców	Do 2010	W trakcie realizacji
Zorganizowanie zbiórki gromadzenia i odbioru odpadów toksycznych w szczególności opakowań po środkach ochrony roślin	Do 2005	
Inwentaryzacja żwirowni czynnych i nieczynnych	2001	Nieaktualne
Opracować projekty rekultywacji żwirowni nieczynnych	2002	Aktualne
Egzekwować od właścicieli funkcjonujących żwirowni stopniowej rekultywacji		
Działania w zakresie edukacji ekologicznej		
Organizacja udziału dzieci i młodzieży w akcji „Sprzątanie Świata”		W trakcie realizacji
Szerzenie wiedzy ekologicznej poprzez udział dzieci i młodzieży w konkursach ekologicznych		W trakcie realizacji
Organizacja wyjazdów, rajdów i obozów szerzących wiedzę i zachowania proekologiczne		W trakcie realizacji
Organizacja biblioteki ekologicznej		Do zrealizowania
W ramach programu szkolnego zwracać uwagę dzieci i młodzieży na problemy ochrony środowiska		W trakcie realizacji

Gmina Jasieniec posiada także obowiązujące Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jasieniec. Zgodnie z ustaleniami Studium główną funkcją gminy Jasieniec pozostanie funkcja rolna, ze specjalizacją - sadownictwo. Funkcjami wewnętrznymi gminy pozostaje obsługa ludności i rolnictwa.

Przewiduje się w Studium ochronę rolniczej przestrzeni produkcyjnej poprzez:

- Bezwzględny zakaz zabudowy na gruntach klas od I do III
- Bezwzględny zakaz zabudowy na wskazanych w Studium użytkach zielonych
- Realizację zabudowy rolniczej na terenach wyznaczonych w studium jako przeznaczonych pod zabudowę, z wykluczeniem zwartych kompleksów gruntów ornych klas od I do III
- Realizację zabudowy nierolniczej wyłącznie na terenach gleb klas od V do VIz.

Jednocześnie przyjmuje się w Studium konieczność rozwoju przechowalnictwa i przetwórstwa owoców.

W Studium planuje się rozwój gminy Jasieniec przede wszystkim poprzez podnoszenie jakości zagospodarowania, a w mniejszym stopniu poprzez rozwój przestrzenny zabudowy.

Studium przewiduje rozwój zabudowy mieszkaniowej w miejscowości Jasieniec na południe od istniejącego zagospodarowania wsi oraz na północ od oczyszczalni ścieków. Dopuszcza się także możliwość zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej na innych działkach.

Pod rozwój funkcji usługowej przewiduje się przeznaczenie terenów użytkowanych przez szkołę rolniczą. Urządzenia usługowe dopuszcza się także do realizacji na terenach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową.

Pod rozwój zagospodarowania gospodarczego przeznacza się w Studium tereny położone po obu stronach drogi do Wytwórni Mas Bitumicznych oraz tereny położone przy ulicy Olszańskiej, za cmentarzem. Dopuszcza się w Studium lokalizację zakładów o większych potrzebach przestrzennych poza terenem wsi Jasieniec, na wyznaczonych terenach sołectw Olszany i Kurczowa Wieś.

Tereny zabudowy rekreacyjnej planuje się w Studium we wsi Osiny.

W zakresie układu drogowego, zaplanowano w Studium omińnięcie przez drogę krajową m. gminnej Jasieńca poprzez wyznaczenie skróconej trasy Warka-Grójec przez Olszany.

W zakresie zaopatrzenia w wodę zakłada się w Studium rozwój systemów wodociągowych do uzyskania pełnego zaspokojenia wszystkich mieszkańców gminy w zakresie korzystania z wody do celów bytowo-komunalnych. Zaplanowano trzy etapy realizacji wodociągowania:

I etap – zwodociągowanie pełne m.: Boglewice, Gniejewice, Gołębiów, Kurczowa Wieś, Miedzechów, Nowy Miedzechów, Olszany, Rytomoczydła, Zbrosza Duża;

II etap – m.: Koziegłowy, Ryszki, Tworki, Wierzchowina;

III etap- pozostałe miejscowości.

W zakresie odprowadzania ścieków założono w Studium, że skanalizowane zostaną tereny budownictwa mieszkaniowego i usługowego w zwartej zabudowie m. Jasieniec oraz wsie: Boglewice, Bronisławów, Czachów, Franciszków, Gniejewice, Gołębiów, Gośniewice, Koziegłowy, Kurczowa Wieś, Miedzechów, Olszany, Osiny, Przydrózek, Rytomoczydła, Stefanków, Turowice, Tworki, Warpęsy, Wierzchowina, Wola Boglewska, Zbrosza Duża.

Zaplanowano trzy etapy realizacji kanalizowania gminy:

I etap – skanalizowanie m.: Bronisławów, Czachów, Franciszków, Gośniewice, Stefanków, Turowice, Warpęsy oraz rozbudowa systemu w Jasieńcu

II etap– skanalizowanie m.: Boglewice, Gniejewice, Kurczowa Wieś, Miedzechów, Olszany, Rytomoczydła, Wola Boglewska, i Zbrosza Duża

III etap –skanalizowanie m.: Gołębiów, Koziegłowy, Osiny, Przydrózek, Tworki i Wierzchowina.

Dla pozostałych miejscowości oraz zabudowy rozproszonej w ww. sołectwach przewiduje się stosowanie indywidualnych systemów oczyszczania.

W zakresie usuwania odpadów komunalnych i produkcyjnych założono w Studium objęcie systemem zorganizowanej zbiórki całej gminy. Studium przewiduje budowę wiejskich punktów gromadzenia odpadów oraz organizację wywozu odpadów komunalnych i produkcyjnych.

W zakresie zaopatrzenia w gaz ziemny zakłada się rozbudowę sieci gazowniczej tak, aby docelowo wszyscy mieszkańcy mogli korzystać z gazu również do celów grzewczych. W tym celu przewidziano rozbudowę systemu gazowniczego średnioprężnego umożliwiającą gazyfikację wsi: Dobra Wola, Gołębiów, Ignaców, Łychowska Wola, Marynin, Orzechowo, Osiny, Przydrózek, Rytomoczydła, Szymanów i Wierzchowina.

II. CELE I ZADANIA O CHARAKTERZE SYSTEMOWYM

II.1. Integracja aspektów ekologicznych z rozwojem społeczno-gospodarczym

Istotnym czynnikiem wpływającym na stan środowiska naturalnego gminy Jasieniec jest jej rozwój społeczny i gospodarczy. Analiza poszczególnych dziedzin gospodarki, tendencji i kierunków zmian ich rozwoju z punktu widzenia negatywnej presji na środowisko pozwoliła na określenie działań minimalizujących to oddziaływanie. Poniżej przedstawiono działania minimalizujące negatywne oddziaływania na środowisko następujących dziedzin rozwoju:

- Rolnictwo
- Przemysł i usługi
- Turystyka i wypoczynek
- System transportowy i usługi obsługi komunikacji
- Rozwój osadnictwa

II.2. Rolnictwo

Specyfiką gminy Jasieniec jest znaczny udział sadów, które stanowią około 27% powierzchni gminy, a około 33% powierzchni użytków rolnych. Gmina Jasieniec wraz z pozostałymi gminami powiatu grójeckiego stanowi największy ośrodek sadowniczy w Polsce, a nawet w Europie. Intensywne sadownictwo, charakteryzuje się wysokim stopniem chemizacji (w okresie wegetacyjnym stosuje się od 15 do 20 oprysków) oraz znacznymi potrzebami w zakresie nawadniania (od 4-6 m³/ha dziennie). Należy podkreślić, że w znacznym stopniu potrzeby w zakresie nawadniania i opryskiwania są pokrywane w sadownictwie z poboru wód podziemnych, które pozostaje poza kontrolą. Sadownictwo, a obok niego warzywnictwo są dynamicznie rozwijającymi się sektorami rolnictwa. Sady i uprawy polowe warzyw zastępują ekstensywnie użytkowane grunty rolne i trwałe użytki zielone, nawet w dolinach rzek. Świadczy o tym znaczne zróżnicowanie pomiędzy powierzchnią ewidencyjną sadów a powierzchnią sadów określoną w ostatnim Spisie rolnym dla powiatu grójeckiego.

Sadownictwo powoduje więc znaczne zagrożenia dla środowiska: chemizację środowiska, pogorszenie jakości wód powierzchniowych, zagrożenie dla jakości wód podziemnych a przede wszystkim zagrożenie dla zasobów wód podziemnych i zagrożenie wystąpienia deficytu wód podziemnych na terenie gminy, szczególnie w zlewni rzeki Jeziorki. Według Dokumentacji hydrogeologicznej zasobów dyspozycyjnych wód podziemnych z utworów czwartorzędowych zlewni Jeziorki, Czarnej i bezpośredniej zlewni Wisły (decyzja zasobowa nr GK kdh/BJ/489-6098/98) zasoby dyspozycyjne wynoszą 136,1 m³/d na 1 km² z czego dla ujęcia (wykorzystania) ok. 30% wydano pozwolenia wodno-prawne. Natomiast dla zlewni Pilicy według Dokumentacji hydrogeologicznej zasobów dyspozycyjnych wód podziemnych z utworów czwartorzędowych, trzeciorzędowych i mezozoicznych zlewni Pilicy (w trakcie przyjęcia przez KD³) zasoby dyspozycyjne wynoszą 120 m³/d na 1 km² z czego z utworów czwartorzędowych ok. 46 m³/d na 1 km².

³ KD^H – Komisja Dokumentacji Hydrogeologicznych (Ministerstwo Środowiska)

Ponadto, stosowane w sadownictwie opryski są przez część mieszkańców wskazywane jako źródło nieprzyjemnych zapachów.

Zjawisko rozwoju sadów w dolinach rzek, zgłaszane w trakcie prac nad Programem, powoduje bezpośrednie zagrożenie dla ekosystemów wodnych, poprzez bezpośrednie wprowadzenie chemicznych środków ochrony roślin do wód powierzchniowych. Dodatkowo, nie uregulowana jest właściwie gospodarka opakowaniami po środkach ochrony roślin.

Podkreślenia wymaga fakt, że obecnie stosowana praktyka sadownicza może stanowić także zagrożenie dla rozwoju pozostałych sektorów gospodarczych, a nawet dla zachowania powierzchni sadów na terenie gminy, a przede wszystkim dla zaopatrzenia ludności w wodę, ponieważ w większości w nieograniczony i niekontrolowany sposób sadownicy korzystają z dość ograniczonych na terenie powiatu zasobów wód podziemnych, co może prowadzić do jej deficytów. Już obecnie część mieszkańców gminy podobnie jak mieszkańcy sąsiedniego Chynowa wskazuje, że jednym z podstawowych problemów środowiskowych są przerwy w dostawach wody.

W części gminy Jasieniec, gdzie jakość gleb jest gorsza rozwija się hodowla, szczególnie bydła mlecznego i trzody chlewnej. Zagrożenie dla środowiska związane z hodowlą ma znaczenie szczególnie lokalnie dla jakości wód powierzchniowych, co związane jest ze składowaniem obornika na gruncie. Jednocześnie należy dodać, że ten kierunek produkcji rolnej też wymaga znacznych ilości wody.

Innym problemem związanym z rolnictwem na terenie gminy jest odłogowanie lub ugorowanie gruntów najsłabszych.

Kierunki działań minimalizujących zagrożenia

- Stworzenie na obszarach intensywnego rozwoju sadownictwa systemu retencjonowania wód powierzchniowych i systemu melioracyjnego, który pokrywałby potrzeby w zakresie nawadniania sadów,
- Wprowadzenie nowoczesnych systemów nawadniania sadów,
- Zachowanie fitomelioracyjnych zadrzewień i zakrzewień na gruntach rolnych czyli: remiz (grup drzew i krzewów) śródpolnych, oczek wodnych, miedz, alei i szpalerów drzew;
- Wprowadzenie na terenach intensywnych sadów nowych zadrzewień fitomelioracyjnych, które ograniczałyby straty wody poprzez ograniczanie prędkości i porywistości wiatrów,
- Kontrola poboru wód podziemnych dla potrzeb nawadniania sadów,
- Kontrola sposobu likwidacji studni, które znajdują się na terenie intensywnych sadów,
- Wprowadzanie ekologicznych technik upraw sadowniczych
- Wprowadzenie zakazu lokalizacji hodowli bezściółowej, szczególnie w obszarach objętych ochroną na podstawie ustawy o ochronie przyrody i na obszarach parków wiejskich;
- Ograniczenie w miejscowych planach lokalizacji ferm hodowlanych powyżej 50 DJP⁴ w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej lub zabudowy mieszkaniowo-zagrodowej;

⁴ DJP – Duże Jednostki Przeliczeniowe

- Stosowanie we wszystkich fermach hodowlanych instalacji i urządzeń ograniczających ich negatywne oddziaływanie na środowisko (płyty gnojowe, instalacje energetycznego spalania biogazów), szczególnie dotyczy to hodowli trzody chlewnej i drobiu, w hodowli bydła mlecznego częściowo wymagane jest to przez UE do końca 2003 r.;
- Wprowadzenie kontroli przekształcania trwałych użytków zielonych w sady i uprawy warzyw;
- Wprowadzenie Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej;
- Wyłączenie z produkcji rolnej najsłabszych gruntów poprzez zalesienia lub rozwój produkcji roślin energetycznych;

II.3. Przemysł i usługi

Na terenie gminy Jasieniec znajduje się około 30 podmiotów sektora przemysłowego. W większości są to podmioty przemysłu rolno-spożywczego. Tereny przemysłowe skupione są w Jasieńcu, Olszanach i Kurczowej Wsi. Usługi zlokalizowane są w miejscowościach: Jasieniec i Boglewice, w mniejszym stopniu w m. Zbrosza Duża, Wola Boglewska, Franciszków i Łychowska Wola.

Z punktu widzenia ochrony środowiska rozwój przemysłu powoduje wiele zagrożeń tj. zwiększenie emisji zanieczyszczeń, zwiększenie poboru wód podziemnych, zwiększenie ilości powstających na terenie odpadów, zwiększenie zapotrzebowania na energię itd.

Kierunki działań minimalizujących zagrożenia

- Ścisłe określenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego obszarów, gdzie dopuszcza się rozwój przemysłu, preferowanie lokalizacji tej funkcji na gruntach o dobrej dostępności komunikacyjnej, w bezpiecznej odległości od zabudowy mieszkalnej, z możliwością obsługi w zakresie mediów;
- Preferowanym kierunkami rozwoju przemysłu i usług uciążliwych powinny być:
 - Rewaloryzacja terenów poprzemysłowych lub terenów obsługi rolnictwa,
 - Rozwój terenów przemysłowych na obszarach gruntów zdewastowanych;
- Tworzenie stref inwestycyjnych w formie parków technologicznych z 30% udziałem powierzchni biologicznie czynnych, w tym roślinności wysokiej średniej;
- Wprowadzanie środowiskowego zarządzania w zakładach przemysłowych;
- Wprowadzenie zamkniętych obiegów wody w zakładach przemysłowych
- Rozwój przemysłu przyjaznego środowisku,
- Wprowadzanie technologii mało i bezodpadowych,
- Edukacja ekologiczna przedsiębiorców,
- Restrukturyzacja starych zakładów poprzez zmiany technologiczne ograniczające zużycie wody, energii i materiałów na jednostkę produktu – wprowadzanie najlepszych dostępnych technologii;

Zakłady przemysłowe w coraz większym stopniu ponosić będą odpowiedzialność za ochronę środowiska. Zadania z tym związane nie będą ograniczać się do naprawy zaistniałych szkód i spełnienia wymogów zdefiniowanych w pozwoleniach na korzystanie ze środowiska, ale będą

zmierzać do zapobiegania powstawaniu negatywnych oddziaływań i szkód w środowisku. Respektowanie zasady zrównoważonego rozwoju w przemyśle jest jednym z warunków skutecznej realizacji polityki ekologicznej państwa. Osiągnięcie celów polityki ekologicznej nie będzie możliwe bez aktywnego włączenia się przedsiębiorstw przy jednoczesnym zewnętrznym wsparciu finansowym i merytorycznym w spełnianiu obligatoryjnych wymagań. Jednym z koniecznych działań będzie dostosowanie się zakładów do tzw. zintegrowanych pozwoleń, obejmujących wszystkie elementy środowiska (zgodnie z Dyrektywą IPPC).

Istotne będzie podejmowanie przez przedsiębiorstwa dobrowolnych działań na rzecz środowiska jak również upowszechnienie systemów zarządzania środowiskowego.

W systemach zarządzania środowiskowego zwracana jest uwaga na:

- oszczędne korzystanie z surowców,
- stosowanie surowców ekologicznych,
- energochłonność i wodochłonność,
- prewencję odpadów,
- systemy rejestracji emisji i zużytych surowców,
- efektywne procesy produkcyjne.

Cechą zarządzania środowiskowego jest włączenie środowiska i jego ochrony do celów strategicznych firmy i przypisanie tych zagadnień do kompetencji zarządu firmy. Idea ta jest realizowana poprzez wprowadzanie systemów zarządzania środowiskiem (systemy sformalizowane - np. normy ISO 14 000, EMAS, lub niesformalizowane - np. Program Czystszej Produkcji). Powinny być prowadzone działania inspirujące firmy do starań o wprowadzenie systemu zarządzania środowiskowego, wskazujące na niewątpliwie korzyści wynikające z jego wprowadzenia.

Wspomniane systemy zarządzania środowiskowego polecane są również dla zakładów gospodarki komunalnej oraz instytucji publicznych.

II.4. Turystyka i wypoczynek

Usługi turystyki i wypoczynku są lokalizowane przede wszystkim na terenach cennych przyrodniczo i kulturowo, z których to walorów przyrodniczych wynika atrakcyjność wypoczynkowa i rekreacyjna.

Rozwój turystyki na terenie gminy Jasieniec odbywa się przede wszystkim w formie zabudowy letniskowej. W Studium wyznaczono obszary pod rozwój tej formy zagospodarowania w m. Osiny.

Podstawowym problemem związanym z rozwojem turystyki jest fakt, że rozwój ten ma miejsce na obszarach nie przygotowanych pod względem infrastrukturalnym do pełnienia tej funkcji. A więc, nie ma kanalizacji, gospodarka odpadami nie jest uregulowana i występują braki w zaopatrzeniu w wodociągi i energię elektryczną. Problem też stanowi znaczne zagęszczenie indywidualnej bazy noclegowej, gromadzenie działek, a także dewastacja przybrzeżnych ekosystemów, emisja z indywidualnych systemów ogrzewania. Istotnym problemem jest także obszarowe zaśmiecanie i dewastacja poprzez swobodną penetrację obszarów, często cennych przyrodniczo, występujących w bezpośrednim sąsiedztwie obszarów rozwoju turystyki.

Kierunki działań minimalizujących zagrożenia

- Dostosowanie zabudowy letniskowej do możliwości środowiska poprzez określenie chłonności wypoczynkowej środowiska i odpowiednie analizy krajobrazowe
- Rozwój zabudowy letniskowej poza obszarami wsi jedynie na podstawie ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego;
- Wprowadzenie standardów urbanistycznych i architektonicznych dla zabudowy letniskowej nawiązujących do budownictwa tradycyjnego w tym: określenie maksymalnej wielkości zabudowy, obowiązującej linii zabudowy, minimalnej wielkości działek rekreacyjnych i letniskowych, wskaźnika powierzchni czynnej biologicznie, wskaźnika zabudowy netto;
- Ograniczenie zjawiska tworzenia zwartych, wieloprzestrzennych struktur zabudowy letniskowej poprzez preferowanie w planach tworzenia małych, izolowanych od siebie struktur o wyraźnym układzie zabudowy, których wielkość powinna być ustalana indywidualnie w zależności od możliwości środowiska przyrodniczego w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego;
- Wprowadzenie w mpzp minimalnej wielkości działek pod zabudowę letniskową na poziomie 1200 m² w obszarach nieskanalizowanych;
- Rozwój agroturystyki (świadczenie usług przez rolników);
- Ograniczanie przestrzennego rozwoju turystyki i zjawiska wyłączania gruntów rolnych z rolniczego użytkowania poprzez:
 - adaptację dla celów rozwoju turystycznego obiektów zabytkowych i historycznych takich jak: parki podworskie, dwory i pałace,
 - adaptację dla ruchu turystycznego terenów przemysłowych,
 - rozwój turystyki i rekreacji na gruntach zdewastowanych,
 - adaptację dawnych budynków użyteczności publicznej,
- Wyposażenie terenów rozwoju turystyki w kanalizację lub grupowe systemy oczyszczania ścieków;
- Zwodociągowanie obszarów rozwoju turystyki;
- Rozwój alternatywnych źródeł energii, szczególnie wykorzystanie energii słonecznej do ogrzewania wody;
- Uregulowanie odbioru odpadów z terenów turystycznych poprzez wprowadzenie rozwiązań systemowych;
- Edukacja ekologiczna turystów;
- Rozwój ścieżek turystycznych pieszych i rowerowych.

II.5. System transportowy i usługi obsługi komunikacji

Układ drogowy stanowi obecnie jeden z podstawowych czynników rozwoju osadnictwa i innych funkcji, zarówno produkcyjnych jak usługowych. Jednocześnie ruch samochodowy stanowi jeden z głównych problemów środowiskowych. Usługi obsługujące komunikację i transport takie jak: stacje paliw, bazy transportowe, warsztaty samochodowe stanowią także zagrożenie dla jakości środowiska.

Podstawowym problemem związanym z systemem transportu jest hałas zagrażający zdrowiu ludzi w miejscach, gdzie system transportowy przebija się przez system osadniczy, oraz emisja spalin, zanieczyszczenie wód powierzchniowych i nadzwyczajne zagrożenia środowiska związane z transportem substancji niebezpiecznych. Należy podkreślić, że ruch samochodowy jest uciążliwy przede wszystkim ze względu na brak rozdzielania ruchu tranzytowego od lokalnego w obszarach najgęściej zaludnionych.

Kierunki działań minimalizujących zagrożenia

- Ścisłe określenie w miejscowych planach obszarów pod rozwój usług związanych z obsługą komunikacji wraz z wyłączeniem wprowadzania tych funkcji do zwartej zabudowy o funkcji mieszkaniowej;
- Wyłączenie terenów cennych przyrodniczo i kulturowo z lokalizacji usług obsługi komunikacji i transportu;
- Rozwój komunikacji publicznej;
- Rozwój ścieżek rowerowych i szlaków pieszych na terenie gminy;
- Ograniczenie liniowego rozwoju zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej wzdłuż dróg wojewódzkich;
- Poprawa standardów technicznych sieci drogowej,

II.6. Sieć osadnicza

Centrum funkcjonalnym układu osadniczego gminy jest m. Jasieniec, które cechuje zwarty, częściowo złożony z zabudowy zagrodowej i jednorodzinnej układ urbanistyczny. Podobny układ zabudowy cechuje drugą co wielkości w gminie miejscowość Boglewice oraz m. Rytomoczydła. Pozostałe miejscowości cechuje rozproszona zabudowa zagrodowa. W Studium gminy Jasieniec wyznacza się także tereny, gdzie dopuszcza się zabudowę jednorodziną i wielorodzinną dla mieszkańców Grójca.

Kierunki działań minimalizujących zagrożenia

- Wprowadzenie zasady lokalizacji zabudowy jednorodzinnej w zwartych układach osadniczych, z wyłączeniem możliwości tej zabudowy na terenach rolnych poza ww. terenami zwartej zabudowy;
- Zwiększenie stopnia zwodociągowania terenów wiejskich, w celu ograniczenia poboru wód podziemnych;
- Zwiększenie stopnia skanalizowania terenów wiejskich w celu ograniczenia zanieczyszczenia gruntu i wód powierzchniowych;
- Zwiększenie skuteczności odbioru odpadów stałych w celu ograniczenia zjawiska zaśmiecenia terenów przydrożnych, lasów i terenów zadrzewionych oraz tworzenia dzikich wysypisk.

III. Program. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego

III.1. Ochrona przyrody i krajobrazu

III.1.1. Stan wyjściowy

Na terenie gminy Jasieniec znajduje się 8 pomników przyrody:

- Jesion wyniosły, na terenie parku zabytkowego w Warpęsach (nr rej. 566)
- Modrzew polski na terenie zabytkowego parku w Woli Boglewskiej (nr rej. 567)
- Dąb szypułkowy na terenie zabytkowego parku w Woli Boglewskiej (nr rej. 568)
- Dąb szypułkowy na terenie zabytkowego parku w Woli Boglewskiej (nr rej. 569)
- Dąb szypułkowy na terenie zabytkowego parku w Woli Boglewskiej (nr rej. 570)
- Dąb szypułkowy na terenie zabytkowego parku w Woli Boglewskiej (nr rej. 571)
- Dąb szypułkowy na terenie zabytkowego parku w Woli Boglewskiej (nr rej. 572)
- Buk pospolity na terenie zabytkowego parku w Woli Boglewskiej (nr rej. 573).

Według Studium, rozpatrywane jest utworzenie Obszaru Chronionego Krajobrazu obejmującego park dworski i obszar zieleni ze stawami w Jasieńcu, zespół pałacowo-parkowy w Warpęsach oraz obszar łąk i zadrzewień nad Kraską.

III.1.2. Cele średniookresowe i kierunki działań

Celem na okres kierunkowy 2014 jest:

Zachowanie obecnych walorów krajobrazowych i przyrodniczych

Kierunki działania:

Rozpoznanie przyrodnicze obiektów i obszarów wskazanych w studium uwarunkowań do objęcia ochroną z ustawy o ochronie przyrody

Zachowanie parków wiejskich

Pielęgnacja pomników przyrody znajdujących się na gruntach komunalnych

Rozpoznanie przyrodnicze obiektów i obszarów wskazanych w studium uwarunkowań do objęcia ochroną z ustawy o ochronie przyrody

W Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jasieniec wskazano do ochrony w formie obszaru chronionego krajobrazu obszar obejmujący park dworski z terenami zieleni i stawami w Jasieńcu, zespół pałacowo-parkowy w Warpęsach oraz obszar łąk i zadrzewień nad Kraską. W latach 2004-2007 Wójt przeprowadzi rozpoznanie przyrodnicze, którego celem będzie weryfikacja obszaru i uściślenie przebiegu jego granic. Weryfikacja będzie stanowiła podstawę do sukcesywnego opracowywania przez Urząd Gminy odnośnego wniosku do Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody o objęcie ochroną. W przypadku, gdy Wojewoda nie ustanowi ochrony, wówczas Rada Gminy podejmie uchwałę o ustanowieniu obszaru chronionego krajobrazu na tym terenie.

Koszty przeprowadzenia rozpoznania przyrodniczego są trudne do oszacowania i zależą od wielkości obszaru, złożoności uwarunkowań abiotycznych czyli siedliskowych, które bezpośrednio przekładają się na potencjał bioróżnorodności w danym obszarze. Koszty tego typu opracowań szacowane są na 3 – 15 tys. zł.

Jednocześnie w niniejszym Programie postuluje się wykonanie rozpoznania przyrodniczego gminy pod kątem obiektów – pomników przyrody przez młodzież szkolną w ramach edukacji ekologicznej.

Zachowanie parków wiejskich

Na obszarze gminy znajduje się 5 parków wiejskich o wartościach zabytkowych i historycznych. Wszystkie zespoły dworsko-parkowe w Warpęsach, Woli Łychowskiej, Jasieńcu, Rytomoczydłach, Turowicach, Boglewicach zostały wpisane do Rejestru Zabytków, część z nich stanowi parki wiejskie. Wójt Gminy Jasieniec będzie dążył do zachowania istniejącego starodrzewu oraz, w miarę możliwości, do zachowania pierwotnego układu parków. Parki zostaną zachowane w sukcesywnie przygotowywanych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, gdzie jednocześnie ograniczona zostanie możliwość lokalizacji w sąsiedztwie przedsięwzięć o negatywnych wpływach na środowiska dla których wymagane są lub mogą być wymagane raporty o oddziaływaniu inwestycji na środowisko. Władze gminy stosować będą podobne ograniczenia w wydawanych (do uchwalenia planów) decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz w decyzjach o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Jednocześnie parki stanowiące własność gminy zostaną przystosowane do funkcji wypoczynkowej i prowadzone będą bieżące prace pielęgnacyjne we współpracy ze społecznością lokalną tj. dziećmi i młodzieżą szkolną, organizacjami pozarządowymi, harcerzami jako element edukacji ekologicznej

III.1.3. Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2004-2011

OCHRONA PRZYRODY I KRAJOBRAZU						
1.	<i>Przedsięwzięcie</i>	<i>Pielęgnacja pomników przyrody znajdujących się na gruntach komunalnych</i>				
	Jednostki realizujące	UG Jasieniec				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Własne				
	Lata realizacji	ciągłe				
	Koszty w latach 2004 – 2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
	Źródła finansowania	GFOŚ				
2.	<i>Przedsięwzięcie</i>	<i>Pielęgnacja parków wiejskich</i>				
	Jednostki realizujące	UG Jasieniec				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Własne				
	Lata realizacji	Ciągłe				
	Koszty w latach 2004 – 2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
	Źródła finansowania	GFOŚ				
3.	<i>Przedsięwzięcie</i>	<i>Rozpoznanie przyrodnicze obszaru planowego do objęcia ochroną w formie obszaru chronionego krajobrazu</i>				
	Jednostki realizujące	UG Jasieniec				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Własne				
	Lata realizacji	2005-2007				
	Koszty w latach 2004 – 2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
	Źródła finansowania	GFOŚ i PFOS				

III.2. Zwiększenie lesistości gminy Jasieniec

III.2.1. Stan wyjściowy

Na terenie gminy Jasieniec znajduje się jeden zwarty kompleks leśny „Las Boglewicki”, o powierzchni ok. 1000 ha położony w rejonie miejscowości Boglewice i Rytomoczydła przy południowo-wschodniej granicy gminy. W kompleksie tym dominuje drzewostan sosnowy z niewielkimi połączkami drzewostanów dębowych.

Pozostałe kompleksy leśne na terenie gminy Jasieniec posiadają niewielkie powierzchnie do 10 ha. Na uwagę zasługują kompleksy leśne w dolinie Kraski na wysokości miejscowości Jasieniec.

Lasy zajmują na terenie gminy powierzchnie 1487 ha. W większości są to lasy Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych (88%), pozostałe lasy stanowią własność osób fizycznych. Ponadto, na terenie gminy znajduje się 65 ha gruntów zadrzewionych, z których większość stanowi własność osób fizycznych i w około 25% własność komunalną.

Według informacji otrzymanych ze Starostwa Powiatowego w Grójcu na terenie gminy Jasieniec w latach 2004-2020 planowane jest zalesianie ok. 200 ha gruntów prywatnych. Zalesienie to spowoduje zwiększenie stopnia lesistości gminy do 15,6 %.

Należy dodać, że powierzchnia gleb klasy VI wynosi około 980 ha, co stanowi znaczny potencjał do zwiększenia lesistości gminy. Zalesienie gruntów ww. klasy pozwoliłoby na zwiększenie lesistości gminy do 23 %.

III.2.2. Cele średniookresowe i kierunki działań

Cel:

Zwiększenie lesistości gminy do 15,6% w 2014 r.

Kierunki działań:

W zakresie zwiększenia lesistości powierzchni gminy, władze gminy mogą podjąć następujące działania:

wyznaczenie w mpzp obszarów pod zalesienia, co otwiera drogę prywatnym właścicielom gruntów (rolnikom) do uzyskania pomocy Państwa w zalesieniach,

zalesienie gruntów przeznaczonych do tego użytkowania w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, które stanowią własność gminy,

wsparcie działań Starosty w zakresie przekwalifikowania zalesionych nieużytków i ugorów na grunty leśne.

Szereg działań w tym zakresie to działania koordynowane Starostwa Powiatowego i właścicieli gruntów, m.in.: zalesienie gruntów, nadzór nad lasami niepaństwowymi itd.

III.2.3. Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2004-2011

ZWIĘKSZENIE LESISTOŚCI						
1.	Przedsięwzięcie	Wprowadzenie do mpzp terenów pod zalesienie				
	Jednostki realizujące	UG Jasieniec				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Gminne				
	Lata realizacji	Ciągłe				
	Koszty w latach 2004 – 2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
	Źródła finansowania	Brak kosztów dodatkowych				
2.	Przedsięwzięcie	Zalesienie gruntów komunalnych przeznaczonych do zalesienia				
	Jednostki realizujące	UG Jasieniec				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Gminne				
	Lata realizacji	Ciągłe				
	Koszty w latach 2004 – 2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
	Źródła finansowania	5 5 5 10				
3.	Przedsięwzięcie	Zalesienie gruntów prywatnych przeznaczonych do zalesienia				
	Jednostki realizujące	Starostwo Powiatowe/Właściciele gruntów				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Koordynowane				
	Lata realizacji	Ciągłe				
	Koszty w latach 2004 – 2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
	Źródła finansowania	34 16 16 75				
4.	Przedsięwzięcie	Opracowanie uproszczonych planów urządzania dla lasów prywatnych				
	Jednostki realizujące	Starostwo Powiatowe				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Koordynowane				
	Lata realizacji	2008-2011				
	Koszty w latach 2004 – 2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
	Źródła finansowania	7				
		budżet starostwa				

III.3. Ochrona gleb

III.3.1. Stan wyjściowy

Na obszarze gminy Jasieniec dominują gleby z rzędu brunatnoziemnych - brunatne kwaśne i wylugowane, charakteryzujące się korzystnymi stosunkami wodno-powietrznymi, a tym samym wysokimi walorami produkcyjnymi. Znaczne obszary na terenie gminy zajmują gleby biellicowe i pseudobiellicowe, o dobrej kulturze, ale o nieco gorszych wartościach produkcyjnych.

Ponadto na terenie gminy, głównie w obrębie dolin rzecznych, występują hydrogeniczne gleby bagienne, gleby z rzędu pobagiennych - murszowe oraz napływowe - piaszczyste i pyłowe mady.

W strukturze użytkowania przeważają grunty orne, które zajmują 47,5% powierzchni użytków rolnych gminy. 27% UR⁵ stanowią sady, a 1,1 % uprawy warzywne. Gleby o wysokiej produktywności, występują przede wszystkim w centralnej i północnej części gminy, a gorsze na południu gminy. Trwałe użytki zielone (łąki i pastwiska) zajmują 17,2 % powierzchni. Zwraca uwagę stosunkowo mały udział nieużytków, zajmujących tylko 1 % powierzchni gminy.

Wg klasyfikacji bonitacyjnej w przewadze występują tu gleby orne średniej jakości, zaliczane do klas IV - IVa i IVb (42,9 %) oraz gleby klasy V (31,1 %). Pozostałe należą głównie do klas IIIb i VI (11,2 i 8,3 %). W strukturze bonitacyjnej użytków zielonych przeważają klasy IV (60 %) i III (20,6%).

Grunty orn[□], w granicach gminy, zaliczają się w większości do żytnich kompleksów przydatności rolniczej 4 i 5, tj.: żytniego bardzo dobrego i dobrego oraz 3 - pszennego wadliwego. Trwałe użytki zielone zaliczają się głównie do kompleksu średniego (2z).

Ponad 60 % gleb na terenie gminy charakteryzuje niski i b. niski odczyn (pH<5,5), co stwarza niekorzystne warunki dla upraw rolniczych i sprawia, iż gleby w większości (40-60 %) wymagają wapnowania. Gleby te cechują się ponadto niską zawartością azotu i potasu a także przyswajalnych mikroelementów, takich jak bor, czy mangan, przy wysokich jednak zawartościach magnezu i fosforu.

Gleby wykazują ponadto niewielkie zanieczyszczenie metalami ciężkimi. Są to gleby, o dużych zdolnościach sorpcyjnych, charakteryzujące się wysoką żyznością, których znaczne zakwaszenie stwarza dobre warunki do akumulacji metali i innych zanieczyszczeń. Występują w nich podwyższone zawartości metali ciężkich - przede wszystkim cynku, kadmu, miedzi, niklu i ołowiu, których obecność należy wiązać z preparatami stosowanymi w celu ochrony roślin, głównie plantacji drzew owocowych.

III.3.2. Cele średniokresowe i kierunki działań

Cele:

Jakość gleb na poziomie wymaganych standardów

Kierunki działania

Zmniejszenie powierzchni gruntów klasy VI użytkowanych rolniczo

Zachowanie gruntów organicznych

⁵ UR – użytki rolne

Zachowanie udziału powierzchni trwałych użytków zielonych w powierzchni gminy na poziomie 14%

Ochrona gleb zagrożonych erozją

Zgodnie z Ustawą z 27.04.2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U.2001.62.627 z dnia 20 czerwca 2001 r.) , art. 101, ochrona powierzchni ziemi polega na zapewnieniu jak najlepszej jej jakości, w szczególności poprzez m.in:

- racjonalne gospodarowanie,
- zachowanie wartości przyrodniczych,
- ograniczanie zmian naturalnego ukształtowania,
- utrzymanie jakości gleby i ziemi powyżej lub co najmniej na poziomie wymaganych standardów,
- doprowadzenie jakości gleby i ziemi co najmniej do wymaganych standardów, gdy nie są one dotrzymane.

W zakresie racjonalnego gospodarowania gruntami władze gminy odgrywają istotną rolę bowiem, jednym z wymogów uzyskania pomocy Państwa przy zalesieniu jest przeznaczenie gruntu pod zalesienie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Stąd też można powiedzieć, że świadome działanie przy wyznaczeniu gruntów pod zalesienia pozwala władzom gminy na sterowanie tym procesem. Władze gminy do zalesień wyznaczać będą, w mpzp, przede wszystkim grunty słabych klas bonitacyjnych w rejonie wododziału i stoków o nachyleniu powyżej 6 ° Zalesienia gruntów najsłabszych i słabych (VI i V klasy) ogranicza najbardziej uciążliwe dla środowiska prowadzenie działalności rolniczej, która wymaga stosowania wysokich dawek nawożenia, przy małym kompleksie sorpcyjnym gleby.

Racjonalne gospodarowanie gruntami obejmuje także ograniczenie zjawiska zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na grunty budowlane. Zmiana taka może odbyć się tylko poprzez ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, którego wykonawcą jest Wójt (art.17 pkt.4 Ustawy z 27.03. 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717), który stosować będzie następujące zasady ograniczania zmiany przeznaczenia gruntów rolnych:

- ochronę gruntów organicznych, szczególnie w dolinach rzek, rejonach oczek wodnych, stawów i w terenach bezodpływowych;
- ochronę trwałych użytków zielonych, szczególnie w terenach bezodpływowych i na tarasach zalewowych w dolinach rzek, w rejonie stawów i oczek wodnych,
- ochronę gruntów na których znajdują się zadrzewienia śródpolne, dla których preferuje się uznanie w planie jako wyłączonych spod zabudowy
- zachowanie w leśnym lub rolniczym użytkowaniu gruntów położonych na skarpach o nachyleniu powyżej 6°
- ochronę gruntów znajdujących się na wododziałach dla których preferuje się zalesienie.

W zakresie zachowania wartości przyrodniczych gleb najistotniejsze działania należą do właścicieli gruntów lub dzierżawców tych gruntów. Podstawowe zasady zostały ujęte w Kodeksie Dobrej Praktyki Rolniczej i są na bieżąco przekazywane rolnikom w bieżących kontaktach przez Ośrodek Doradztwa Rolniczego, którego oddział znajduje się w Grójcu.

Erozja wietrzna i wodna jest typowa dla gruntów ornych położonych na stokach, dlatego niezbędne będzie stosowanie zadrzewień i zakrzaczeń śródpolnych oraz stałe utrzymanie gleby pod pokrywą roślinną. Jednym z działań które może podjąć gmina w tym zakresie jest tworzenie alej drzew z gatunków rodzimych, dostosowanych do siedliska, wzdłuż dróg gminnych.

Zachowanie wartości produkcyjnych gleb wymaga także ich melioracji. Dla utrzymania optymalnego uwilgocenia gleby i prawidłowego systemu odwadniania konieczne będzie utrzymanie urządzeń melioracyjnych, rowów i drenażu w dobrym stanie. Na terenie gminy Jasieniec znajduje się obecnie ponad 2300 ha zmeliorowanych gruntów. Eksploatacja tych systemów powinna polegać na regulacji odpływu wód i możliwie długim utrzymaniu zasobów wody w profilu glebowym. Niezbędne jest systematyczne odnawianie systemów melioracyjnych. Zadania w zakresie melioracji leżą w obowiązku WZMiUM (budowa nowych systemów melioracyjnych i utrzymanie i utrzymanie urządzeń melioracji podstawowej) i właścicieli lub dzierżawców gruntów (lub spółkach wodnych w zakresie utrzymania melioracji szczegółowych). Na terenie gminy Jasieniec ocenia się stan melioracji szczegółowych jako niezadowalający. Koszt utrzymania istniejących melioracji szacuje się na około 220 tys. rocznie. Zadania związane z utrzymaniem systemu melioracyjnego ujęto w rozdziale Stosunki wodne i jakość wód.

W zakresie rekultywacji gruntów podstawowe działania przypisano Staroście, który wydaje decyzje o obowiązku poniesienia kosztów rekultywacji, ich wysokość oraz sposobie uiszczenia, a jednocześnie w określonych ustawowo sytuacjach przeprowadza rekultywację gruntów z Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych.

Obecnie nie ma rozpoznania co do konieczności przeprowadzenia rekultywacji gruntów na terenie gminy tj. nie istnieje odnośny rejestr terenów, którego przygotowanie leży w kompetencji Starosty. Rozpoznanie potrzeb w zakresie rekultywacji określono w Powiatowym Programie Ochrony Środowiska jako kluczowe dla dalszych działań w zakresie ochrony gleb. Stworzenie przez Starostę ww. rejestru wymagać będzie wsparcia Wójta. Ze względu na brak rozpoznania gruntów wymagających rekultywacji w niniejszym Programie Ochrony Środowiska dla gminy Jasieniec przyjmuje się następujące zasady, które będą określały kolejność rekultywacji (z wyjątkiem sytuacji gdy zanieczyszczenie gruntów może zagrażać zdrowiu ludzi, która posiada bezwzględny priorytet realizacji):

- rekultywowane będą tereny, gdzie oprócz zniszczenia gleby ma miejsce jej zanieczyszczenie w wyniku składowania odpadów stałych;
- rekultywowane grunty w granicach planowanych obszarów chronionych.
- rekultywowane będą grunty zagrożone masowymi ruchami ziemi,

Według Studium uwarunkowań dla gminy Jasieniec na terenie gminy prowadzona jest „dzika” eksploatacja kruszyw w rejonach m. Boglewice, Osiny, Gośniewice, Zawiatracze, Miedzechów, Warpęsy, Ryszki, Olszany i Ignaców.

W celu ograniczenia zagrożenia zanieczyszczeniem gleby w wyniku dzikiego składowania odpadów, władze gminy na bieżąco będą monitorowały miejsca, gdzie zwyczajowo zrzucają się odpady i również na bieżąco będą likwidowały dzikie wysypiska.

III.3.3. Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2004-2011

OCHRONA GLEB						
1.	Przedsięwzięcie	<i>Upowszechnienie Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych</i>				
	Jednostki realizujące	ODR				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Koordynowane				
	Lata realizacji	ciągle				
	Koszty w latach 2004-2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
		Brak kosztów dodatkowych				
	Źródła finansowania	-				

Rozdział III Program ochrona dziedzictwa przyrodniczego – Ochrona gleb

2.	Przedsięwzięcie	Nasadenia drzew i krzewów wzdłuż dróg gminnych				
	Jednostki realizujące	UG Jasieniec				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Własne				
	Lata realizacji	Ciągłe				
	Koszty w latach 2004-2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
	Źródła finansowania	W ramach prac modernizacyjnych istniejących lub budowy nowych dróg				
3.	Przedsięwzięcie	Wsparcie inwentaryzacja miejsc 'swobodnej' eksploatacji kruszyw mineralnych, zwyczajowo wydobywanych dla potrzeb lokalnych i innych wyrobisk poeksploatacyjnych				
	Jednostki realizujące	UG Jasieniec				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Koordynowane				
	Lata realizacji	2005-2006				
	Koszty w latach 2004-2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
	Źródła finansowania	Brak dodatkowych kosztów				
4.	Przedsięwzięcie	Sukcesywna rekultywacja wyrobisk leżących na gruntach stanowiących własność komunalną – 0,3 ha w Jasieńcu				
	Jednostki realizujące	UG Jasieniec				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Własne				
	Lata realizacji	Ciągłe				
	Koszty w latach 2004-2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
	Źródła finansowania	b.d. b.d. b.d.				
5.	Przedsięwzięcie	Sukcesywna rekultywacja wyrobisk leżących na gruntach stanowiących własność komunalną – 1,12 ha w Miedzachowie				
	Jednostki realizujące	UG Jasieniec				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Własne				
	Lata realizacji	Ciągłe				
	Koszty w latach 2004-2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
	Źródła finansowania	b.d. b.d. b.d.				
6.	Przedsięwzięcie	Likwidacja dzikich wysypisk				
	Jednostki realizujące	UG Jasieniec				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Własne				
	Lata realizacji	Ciągłe				
	Koszty w latach 2004-2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
	Źródła finansowania	5	5	4	3	8
		Budżet gminy, GFOŚ				

III.4. Ochrona zasobów kopalin

III.4.1. Stan wyjściowy

Na terenie gminy Jasieniec występują 4 złoża piasków, żwirów i kruszywa naturalnego, zlokalizowane w sąsiedztwie miejscowości Olszany. Kolejne złożo jest przygotowywane do eksploatacji. Z miejscami tymi związane są trwałe przekształcenia powierzchni ziemi, ale też przekształcenia krajobrazu oraz lokalne zmiany stosunków wodnych.

Ponadto w Boglewicach, Osinach, Gośniewicach, Zawiatracze Kol., Miedzechowie, Warpeśach, Ryszkach, Olszanach, Bronisławowie i Ignacowie zlokalizowane są wyrobiska po żwirach. W miejscach tych często, pomimo prowadzonej zbiórki odpadów, składowane są różnego rodzaju odpady, związane głównie z bytowaniem miejscowej ludności, także inne jak materiał gruzowo-ziemny. Miejsca te są okresowo porządkowane, wszystkie jednak kwalifikują się obecnie do rekultywacji.

III.4.2. Cele średniookresowe i kierunki działań

Za podstawowy cel w okresie kierunkowym 2014 uznano:

Zachowanie zasobów kopalin na terenie gminy

Kierunki działania:

W ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. „Prawo ochrony środowiska” regulacje dotyczące ochrony kopalin zapewniają ochronę złóż kopalin polegającą na racjonalnym gospodarowaniu ich zasobami oraz kompleksowym wykorzystaniu kopalin, w tym kopalin towarzyszących. Dla prawidłowego gospodarowania zasobami kopalin ustala się w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego szczególne warunki zagospodarowania terenów, w tym zakaz zabudowy. Ochrona złóż i obszarów perspektywicznych w gminie Jasieniec będzie polegać na uwzględnianiu tych obszarów w planach zagospodarowania przestrzennego w postaci zapisów uniemożliwiających zagospodarowanie tych terenów w sposób trwały, wykluczający potencjalną eksploatację surowców. Dotyczy to złóż udokumentowanych Olszany I, II, III, IV i V.

Jednocześnie, w ramach rozdziału poprzedniego określono działania ograniczające skutki „swobodnej” eksploatacji kruszyw pospolitych.

Z drugiej strony konieczna jest edukacja mieszkańców w zakresie obowiązujących przepisów dotyczących eksploatacji kopalin.

III.4.3. Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2004-2011

OCHRONA ZASOBÓW KOPALIN						
1.	Przedsięwzięcie	<i>Uwzględnienie wymogów ochrony kopalin w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego</i>				
	Jednostki realizujące	UG Jasieniec				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Koordynowane				
	Lata realizacji	ciągłe				
	Koszty w latach 2004-2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
		Brak dodatkowych kosztów				
	Źródła finansowania	-				

IV. Program. Jakość środowiska i bezpieczeństwo ekologiczne

Jakość środowiska jest jednym z istotnych czynników decydujących o zdrowiu człowieka.

Zasady prozdrowotnej polityki ekologicznej uwzględniającej związek środowiska ze zdrowiem wyraża:

„Europejska karta środowiska i zdrowia”, przyjęta podczas Pierwszej Europejskiej Konferencji nt. „Środowisko i Zdrowie” we Frankfurcie n. Menem w 1989 roku,

Deklaracja Drugiej Europejskiej Konferencji Ministrów Środowiska i Zdrowia w Helsinkach w 1994 roku, w której Polska wyraziła potrzebę i gotowość ustanowienia i realizacji narodowego projektu zdrowia środowiskowego,

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, która w art. 68 ust.4 zobowiązuje władze publiczne do zapobiegania negatywnym dla zdrowia skutkom degradacji środowiska.

Również w Programie Działań UE w dziedzinie ochrony środowiska na lata 2001 – 2010, wśród czterech priorytetowych obszarów działań wymienione jest „Środowisko i zdrowie”. Cel strategiczny sformułowany jako „osiągnięcie takiej jakości środowiska, w którym poziomy zanieczyszczeń spowodowanych przez człowieka nie prowadzą do znaczącego wpływu na zdrowie człowieka lub jego zagrożenia”.

Do najważniejszych elementów środowiska mających wpływ na zdrowie należą: woda, powietrze atmosferyczne i gleba, a wśród uciążliwości środowiskowych należy wymienić: hałas, odpady komunalne i przemysłowe.

Większość unijnych standardów, którym Polska musi sprostać ubiegając się o członkostwo w Unii Europejskiej dotyczy jakości środowiska. Zadania z tego zakresu należą do najistotniejszych i najbardziej kosztownych, ponieważ obejmują tak ważne dziedziny jak ochrona zasobów wodnych, ochrona powietrza atmosferycznego, gospodarowanie odpadami. Do nich odnosi się również wiele przyjętych przez Polskę zobowiązań międzynarodowych wynikających z podpisanych konwencji i protokołów do konwencji.

IV.1. Stosunki wodne i jakość wód

IV.1.1. Stan wyjściowy

Wody powierzchniowe

Obszar gminy Jasieniec leży w całości w zlewni rzeki Wisły. Do najistotniejszych elementów sieci hydrograficznej na jej terenie należą rzeki:

- Czarna, płynąca w centralnej części gminy, odprowadzająca wody początkowo w kierunku wschodnim, a następnie w kierunku północnym, wzdłuż wschodniej granicy gminy
- Kraska, płynąca w kierunku wschodnim, w północnej części gminy, w okolicach Jasieńca

Stan wód powierzchniowych na obszarze gminy Jasieniec jest niezadowolający. Nadal bowiem przeważają wody o złej jakości. Ich jakość nie odpowiada normom, tak pod względem fizykochemicznym, jak i sanitarnym.

Jedną z głównych przyczyn ich zanieczyszczeń jest niedostateczny rozwój sieci kanalizacyjnej i związane z tym nielegalne odprowadzanie ścieków socjalno-bytowych bezpośrednio do gruntu, bądź też do istniejącej sieci rowów melioracyjnych. Większość

mieszkańców nie jest podłączona do kanalizacji, a ścieki gromadzone są w szambach, często nieszczelnych, co stwarza bezpośrednie zagrożenia dla czystości wód powierzchniowych. Rzeki stanowią tym samym odbiorniki dla ścieków tak surowych jak i oczyszczonych z okolicznych miejscowości.

Największy problem dla wód powierzchniowych stanowią wysokie wartości zawiesiny ogólnej oraz zawartość substancji organicznej, wyrażonej wysokim BZT₅, a także podwyższone stężenia substancji biogennej.

Istotnym problemem na terenie gminy pozostają również rolnicze zanieczyszczenia obszarowe, związane tutaj głównie ze stosowaniem środków chemicznej ochrony roślin oraz nawozów mineralnych i organicznych. Substancje te przedostają się do wód rzecznych wraz ze spływem powierzchniowym (wody opadowe i roztopowe).

Wody podziemne

Na terenie gminy Jasieniec i w bliskim jej sąsiedztwie nie są zlokalizowane żadne punkty monitoringu jakości zwykłych wód podziemnych prowadzonego w zarówno w ramach badań krajowych jak i regionalnych. Z analizy dostępnych materiałów wynika, że jakość wód pięttra czwartorzędowego na terenie gminy jest generalnie dobra. Wymagają one jedynie prostego uzdatniania.

Do głównych wskaźników obniżających jakość wody należą: azot amonowy, żelazo, potas, sód, fosforany i mangan. Żelazo i mangan są charakterystyczne dla czwartorzędowych osadów wodnolodowcowych. Najbardziej narażone na zanieczyszczenia są wody gruntowe występujące płytko, bez izolacji od powierzchni utworami słabo przepuszczalnymi. Na ich jakość znaczący wpływ ma sposób zagospodarowania terenu w rejonie studni. Stwierdzane w wodzie zanieczyszczenia najczęściej mają charakter punktowy i są pochodzenia antropogenicznego.

Przyczynami antropogenicznego zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego mogą być przede wszystkim: zrzuty ścieków do wód i gruntu, niezgodne z obowiązującymi przepisami składowanie odpadów, a także niewłaściwe składowanie i stosowanie nawozów organicznych i sztucznych oraz środków ochrony roślin w rolnictwie.

Wg „Atlasu hydrogeologicznego Polski” jakość wód **pięttra czwartorzędowego** na terenie gminy Jasieniec jest generalnie dobra. Wymagają one jedynie prostego uzdatniania. Mineralizacja ogólna wody waha się w granicach 400-600 mg/dm³. Dominuje typ wodorowęglanowy. Często występuje podwyższona zawartość żelaza i manganu. Należy podkreślić, że ww. czynniki mają najczęściej pochodzenie naturalne. Obecność w wodzie żelazo (Fe) i manganem (Mn) są charakterystyczne dla czwartorzędowych osadów wodnolodowcowych.

Wodonośne osady **pięttra trzeciorzędowego** występują w osadach oligocenu i miocenu.

Należą najczęściej do typu węglanowo-siarczanowo-chlorkowo-wapniowo-magnezowo-sodowo-potasowych. Ich ogólna mineralizacja wynosi ok. 300 mg/dm³ w oligocenie i nie przekracza 500 mg/dm³ w miocenie. Szczególną cechą wód mioceńskich jest brunatne lub żółtawe zabarwienie pochodzące od rozproszonych lub rozpuszczonych związków organicznych, często dyskwalifikujące je z powszechnego użytkowania.

Wg „Atlasu hydrogeologicznego Polski” wody pięttra trzeciorzędowego ujmowane na terenie gminy charakteryzują się dobrą i średnią jakością. Wody dobrej jakości wymagają prostego uzdatniania, natomiast w przypadku wód średniej jakości technologia uzdatniania jest bardziej skomplikowana.

Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków

Stopień skanalizowania gminy Jasieniec wynosi 10,7 %.

Rozdzielcza sieć kanalizacyjna funkcjonuje jedynie w Jasińcu. Podłączonych jest do niej 583 mieszkańców, co stanowi 55 % ludności tej miejscowości. Długość sanitarnej sieci kanalizacyjnej wynosi 2,3 km. Ścieki odprowadzane są do gminnej oczyszczalni zlokalizowanej przy ul. Kasztanowej.

Odbiornikiem ścieków oczyszczonych z oczyszczalni jest rów melioracyjny, a dalej rzeka Kraska. Osady ściekowe oddawane są na inną oczyszczalnię, w przyszłości planowane jest natomiast ich wykorzystanie w rolnictwie.

Ilość ścieków odprowadzanych do oczyszczalni wynosi:

- w okresach bezopadowych – średnia 50 m³/d, maksymalnie – 75 m³/d
- w okresach opadów – średnia 65 m³/d, maksymalnie – 90 m³/d

IV.1.2. Cele średniokresowe i kierunki działań

A. Doprowadzenie do uzyskania przez wody rzeki Kraski i Czarnej II klasy czystości (w granicach gm. Jasieniec)

B. Ochrona zasobów wód podziemnych i zwiększenie retencji wód powierzchniowych

Kierunki działania dla realizacji celu A:

Zwiększenie stopnia skanalizowania gminy Jasieniec do poziomu:

23% w 2007 r.

70% w 2014

Nadzór nad indywidualnymi systemami gromadzenia ścieków

Stworzenie stref buforowych wzdłuż brzegów cieków płynących poprzez zachowanie trwałych użytków zielonych, lasów, zadrzewień i zakrzewień

Najważniejsza z punktu widzenia ochrony wód jest ustawa Prawo Wodne z dnia 18 lipca 2001. Ustawa ta ostatecznie wprowadza i reguluje zasady zlewniowego zarządzania gospodarką wodną.

Wprowadzenie regionów zlewniowych jest zgodne z duchem i literą prawa przepisów Unii Europejskiej, a w szczególności Ramową Dyrektywą Wodną (2000/60/WE) oraz dyrektywami:

96/61/EEC dotyczącą zintegrowanej ochrony przed zanieczyszczeniem

91/271/EEC w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych

91/676/EEC w sprawie ochrony wód przed zanieczyszczeniem azotanami, pochodzącymi ze źródeł rolniczych

76/464/EEC w sprawie zanieczyszczenia spowodowanego przez niektóre substancje niebezpieczne odprowadzane do środowiska wodnego.

Obecnie gmina Jasieniec nie posiada programu rozwoju kanalizacji. Według informacji z Urzędu Gminy, na terenie gminy planowane są:

- 2004-2005 budowa sanitarnej sieci kanalizacyjnej w Jasińcu, przy ul. Wareckiej koszt:
- 1 181 000 zł

- 2006 budowa sanitarnej sieci kanalizacyjnej w Jasieńcu, przy ul Czerskiej - koszt ok. 150 000 zł
- w roku 2005 modernizacja oczyszczalni w Jasieńcu - koszt 500 000 zł
- w latach 2005-2006 budowa oczyszczalni ścieków wraz z kanalizacją w Koziegłowach - koszt inwestycji 1 000 000 zł. Obiekt, o przepustowości 60 m³/d obsługiwać ma mieszkańców m. Koziegłowy, Dobra Wola i Łychowska Wola.
- w latach 2007-2008 budowa oczyszczalni ścieków wraz z kanalizacją w Zbroszy Dużej - przewidywany koszt inwestycji 1 500 tys. zł. Obiekt, o przepustowości 50 m³/d obsługiwać ma mieszkańców m. Zbrosza Duża, Wierzchowina i Leżne
- w latach 2008-2009 budowa oczyszczalni ścieków wraz z kanalizacją w Turowicach - przewidywany koszt inwestycji 1 000 tys. zł Obiekt, o przepustowości 50 m³/d obsługiwać ma mieszkańców Turowic i Czachowa
- w latach 2008-2010 kontynuacja budowy sanitarnej sieci kanalizacyjnej w zlewni oczyszczalni w Koziegłowach, tj. w miejscowościach Dobra Wola i Łychowska Wola - koszt 700 000 zł.
- w latach 2009-2011 budowa oczyszczalni ścieków wraz z kanalizacją w Boglewicach - przewidywany koszt inwestycji 900 tys. zł. Obiekt obsługiwać ma mieszkańców Boglewic, Woli Boglewskiej i Ryszek
- w latach 2009-2011 kontynuacja budowy sanitarnej sieci kanalizacyjnej w zlewni oczyszczalni w Zbroszy Dużej, tj. w miejscowościach Wierzchowina i Leżne - koszt 600 000 zł.
- w latach 2009-2011 budowa oczyszczalni ścieków wraz z kanalizacją we Franciszkowie - przewidywany koszt inwestycji 1 500 tys. zł. Obiekt, o przepustowości 90 m³/d obsługiwać ma mieszkańców Franciszkowa, Stefankowa, Bronisławowa i Miedzechowa
- w roku 2011 kontynuacja budowy sanitarnej sieci kanalizacyjnej w zlewni oczyszczalni w Turowicach, tj. w Czachowie - koszt 600 000 zł.

Jednocześnie stwierdzono, że zabudowa rozproszona i przysiółkowa znajdują się na terenie gminy zostanie stopniowo wyposażona w oczyszczalnie przydomowe. Właściciele nieruchomości na tym obszarze, stali mieszkańcy gminy Jasieniec otrzymają wsparcie finansowe dla budowy oczyszczalni. Założone, że wsparcie z Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i budżetu wynosić będzie max. 30% kosztów budowy. Potrzeby w tym zakresie oceniono na 200 instalacji.

Władze gminy Jasieniec wprowadzą w latach 2004-2006 system kontroli gromadzenia i odbierania ścieków. System ten składać się będzie z dwóch elementów:

- kontroli właścicieli nieruchomości poprzez sprawdzenie ilości ścieków które zostały odebrane;
- kontroli podmiotów gospodarczych zajmujących się odbiorem i przewozem na oczyszczalnię ścieków.

Działania na rzecz stworzenia stref buforowych wzdłuż brzegów zostały opisane w rozdziałach dotyczących zwiększania lesistości i ochrony gleb.

Kierunki działania dla realizacji celu B

Zbilansowanie poboru wód na terenie gminy Jasieniec

Zachowanie istniejących na terenie gminy oczek wodnych, stawów, terenów podmokłych

Odtworzenie zbiorników wodnych

Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej, zgodnie z zapisami Programu ochrony środowiska dla województwa mazowieckiego” sukcesywnie opracowywać będzie programy ochrony wód w zlewniach rzek. Biorąc pod uwagę problemy z jakością wód w zlewni Pilicy i Jeziorki oraz użytkowaniem wód w zlewni Pilicy i Jeziorki, władze gminy wraz z Starostwem Powiatowym i innymi gminami z terenu powiatu grójeckiego będą dążyć do przystąpienia RZGW do tych prac po roku 2005.

Teren gminy Jasieniec objęty jest:

- Dokumentacją hydrogeologiczną zasobów dyspozycyjnych wód podziemnych z utworów czwartorzędowych zlewni Jeziorki, Czarnej i bezpośredniej zlewni Wisły (decyzja zasobowa nr GK kdh/BJ/489-6098/98), w której zasoby dyspozycyjne wynoszą 136,1 m³/d na 1 km² z czego dla ujęcia (wykorzystania) ok. 30% wydano pozwolenia wodno-prawne.
- Dokumentacją hydrogeologiczną zasobów dyspozycyjnych wód podziemnych z utworów czwartorzędowych, trzeciorzędowych i mezozoicznych zlewni Pilicy (w trakcie przyjęcia przez KDH), według której zasoby dyspozycyjne wynoszą 120 m³/d na 1 km² z czego z utworów czwartorzędowych ok. 46 m³/d na 1 km².

Podstawowym problemem jest określenie poboru wód podziemnych na terenie gminy Jasieniec, co jest związane z zjawiskiem poboru w celu nawadniania sadów i upraw polowych warzyw bez wymaganych pozwoleń wodno-prawnych. Pobór wód dla celów komunalnych i przez podmioty gospodarcze jest znany. Niewiadomą pozostaje pobór wód przez rolników.

Ustalenie tego poboru leży w kompetencjach RZGW (w ramach wyżej wspomnianego programu), jednakże biorąc pod uwagę wagę problemu jakim jest zagrożenie deficytem wody, w niniejszym Programie założono, że inne podmioty, władze samorządowe, organizacje pozarządowe powinny włączyć się do rozwiązania tego problemu.

W pierwszej kolejności przewidziano wystąpienie do RZGW o przydzielenie zasobów w poszczególnych zlewniach dla całego Powiatu Grójeckiego i dla poszczególnych gmin przez Starostwo Powiatowe.

W drugiej kolejności zgłoszenie problemu do RZGW jako administratora wód podziemnych i określenie we współpracy z RZGW i Starostwem Powiatowym sposobu uporządkowania kwestii poboru wód.

Równocześnie nawiązanie współpracy z Związkiem Sadowników Rzeczypospolitej Polskiej, Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego i innymi organizacjami w celu określenia możliwych dróg kampanii edukacyjnej wśród sadowników a także w celu ustalenia skali poboru.

Jednocześnie w trakcie wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, a także decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego szczególna uwaga zostanie zwrócona na kwestie zaopatrzenia budynków w wodę i kwestię oczyszczania ścieków. Na etapie pozwolenia na budowę, wymagane będzie przedstawienie przez inwestora pozwoleń wodno-prawnych lub wstępnych umów na dostawę wody.

W zakresie regulacji stosunków wodnych szereg prac leży w kompetencji WZMiUM, który w latach 2006-2008 planuje na terenie gminy realizację regulacji i modernizacji rzeki Kraski oraz wykonanie melioracji w obszarze - Przyłom.

IV.1.3. Przedsięwzięcia przewidywane do realizacji w latach 2004-2011

STOSUNKI WODNE I JAKOŚĆ WÓD						
1.	Przedsięwzięcie	Budowa sanitarnej sieci kanalizacyjnej w Jasięncu, przy ul. Wareckiej				
	Jednostki realizujące	UG Jasieniec				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Gminne				
	Lata realizacji	2004-2005				
	Koszty w latach 2004 – 2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
	Źródła finansowania	Budżet gminy, WFOŚ, środki pomocowe				
2.	Przedsięwzięcie	Budowa sanitarnej sieci kanalizacyjnej w Jasięncu, przy ul. Czerskiej				
	Jednostki realizujące	UG Jasieniec				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Gminne				
	Lata realizacji	2006				
	Koszty w latach 2004 – 2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
	Źródła finansowania	Budżet gminy, WFOŚ, środki pomocowe				
3.	Przedsięwzięcie	Modernizacja oczyszczalni w Jasięncu				
	Jednostki realizujące	UG Jasieniec				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Gminne				
	Lata realizacji	2005				
	Koszty w latach 2004 – 2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
	Źródła finansowania	Budżet gminy, WFOŚiGW, środki pomocowe,				
4.	Przedsięwzięcie	Budowa oczyszczalni ścieków wraz z kanalizacją w Koziegłowach wraz z kanalizacją w m. Koziegłowy				
	Jednostki realizujące	UG Jasieniec				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Gminne				
	Lata realizacji	2005-2006				
	Koszty w latach 2004 – 2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
	Źródła finansowania	Budżet gminy, WFOŚiGW, środki pomocowe				
5.	Przedsięwzięcie	Budowa oczyszczalni ścieków wraz z kanalizacją w Zbroszy Dużej				
	Jednostki realizujące	UG Jasieniec				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Gminne				
	Lata realizacji	2007-2008				
	Koszty w latach 2004 – 2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
	Źródła finansowania	Budżet gminy, WFOŚiGW, środki pomocowe				
6.	Przedsięwzięcie	Budowa oczyszczalni ścieków wraz z kanalizacją w Turowicach				
	Jednostki realizujące	UG Jasieniec				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Gminne				
	Lata realizacji	2008-2009				
	Koszty w latach 2004 – 2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
	Źródła finansowania	Budżet gminy, WFOŚiGW, środki pomocowe				

7.	Przedsięwzięcie	Budowy kanalizacji w m. Dobra Wola i Lychowska Wola				
	Jednostki realizujące	UG Jasieniec				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Gminne				
	Lata realizacji	2008-2010				
	Koszty w latach 2004 – 2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
	Źródła finansowania	Budżet gminy, WFOŚiGW, środki pomocowe				
8.	Przedsięwzięcie	Budowa oczyszczalni ścieków wraz z kanalizacją w Boglewicach				
	Jednostki realizujące	UG Jasieniec				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Gminne				
	Lata realizacji	2008-2011				
	Koszty w latach 2004 – 2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
	Źródła finansowania	Budżet gminy, WFOŚiGW, środki pomocowe				
9.	Przedsięwzięcie	Budowy sanitarnej sieci kanalizacyjnej w m. Wierzchowina i Leżne				
	Jednostki realizujące	UG Jasieniec				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Gminne				
	Lata realizacji	2009-2011				
	Koszty w latach 2004 – 2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
	Źródła finansowania	Budżet gminy, WFOŚiGW, środki pomocowe				
10.	Przedsięwzięcie	Budowa oczyszczalni ścieków wraz z kanalizacją w Franciszkowie				
	Jednostki realizujące	UG Jasieniec				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Gminne				
	Lata realizacji	2009-2011				
	Koszty w latach 2004 – 2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
	Źródła finansowania	Budżet gminy, WFOŚiGW, środki pomocowe				
11.	Przedsięwzięcie	Budowy sanitarnej sieci kanalizacyjnej w Czachowie				
	Jednostki realizujące	UG Jasieniec				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Gminne				
	Lata realizacji	2011				
	Koszty w latach 2004 – 2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
	Źródła finansowania	Budżet gminy, WFOŚiGW, środki pomocowe				
12.	Przedsięwzięcie	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków				
	Jednostki realizujące	UG Jasieniec				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Gminne				
	Lata realizacji	2005-2011				
	Koszty w latach 2004 – 2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
	Źródła finansowania	Budżet gminy, WFOŚiGW, środki pomocowe				
13.	Przedsięwzięcie	Opracowanie programu ochrony wód w zlewniach Jeziorki i Pilicy				
	Jednostki realizujące	RZGW				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Koordynowane				
	Lata realizacji	2006-2007				
	Koszty w latach 2004 – 2011	2004	2005	2006	2007	2008-2011

	(w tys. PLN)	b.d.				
	Źródła finansowania	Budżet państwa, NFOŚiGW,				
14.	Przedsięwzięcie	Zbilansowanie poboru wód podziemnych na terenie powiatu grójeckiego				
	Jednostki realizujące	RZGW				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Koordynowane				
	Lata realizacji	2005-2006				
	Koszty w latach 2004 – 2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
	Źródła finansowania		b.d	b.d.		
15.	Przedsięwzięcie	Kontrola gromadzenia i odbioru ścieków w indywidualnych instalacjach				
	Jednostki realizujące	UG Jasieniec				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Własne				
	Lata realizacji	ciągłe				
	Koszty w latach 2004 – 2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
	Źródła finansowania	Brak dodatkowych kosztów				
16.	Przedsięwzięcie	Regulacja i modernizacja rz. Kraski				
	Jednostki realizujące	WZMiUW				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Koordynowane				
	Lata realizacji	2006-2008				
	Koszty w latach 2004 – 2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
	Źródła finansowania			418	418	418
17.	Przedsięwzięcie	Przyłom - demoliorowanie				
	Jednostki realizujące	WZMiUW				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Koordynowane				
	Lata realizacji	2004-2005				
	Koszty w latach 2004 – 2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
	Źródła finansowania	40	210			
18.	Przedsięwzięcie	Przyłom V- melioracje szczegółowe				
	Jednostki realizujące	WZMiUW				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Koordynowane				
	Lata realizacji	2005-2006				
	Koszty w latach 2004 – 2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
	Źródła finansowania		300	200		
19.	Przedsięwzięcie	Utrzymanie urządzeń melioracyjnych				
	Jednostki realizujące	Właściciele gruntów/spółki wodne				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Koordynowane				
	Lata realizacji	Ciągłe				
	Koszty w latach 2004-2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
	Źródła finansowania	220	220	220	220	880
		Właściciele gruntów, spółki wodne, budżet wojewody, budżet starostwa, PFOŚ, budżet gminy, GFOS				

IV.2. Jakość powietrza atmosferycznego

IV.2.1. Stan wyjściowy

Na terenie gminy Jasieniec nie jest prowadzona stała kontrola zanieczyszczeń powietrza. Najbliższe punkty stałego monitoringu Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej, gdzie prowadzone są badania pod względem zawartości pyłów, znajdują się w Grójcu i Warce. Ponadto w sąsiedniej gminie Belsk Duży zlokalizowana jest automatyczna stacja PAN-u, gdzie wykonuje się ciągle pomiary zanieczyszczeń takich jak: dwutlenek siarki SO₂, tlenki azotu NO_x, tlenek węgla CO oraz ozon O₃.

Wg danych statystycznych powiat grójecki, tym samym gmina Jasieniec, należy do najmniej zanieczyszczonych pod względem stanu jakości powietrza powiatów w województwie. Dane GUS za rok 2000 wskazują, iż w powiecie grójeckim emisja zanieczyszczeń gazowych wyniosła 0,1 %, natomiast pyłowych 0,2 % emisji w całym województwie.

W roku 2003 na mocy POŚ WIOŚ w przeprowadził pierwszą roczną ocenę jakości powietrza na terenie województwa mazowieckiego. Wyniki pozwoliły zaklasyfikować teren powiatu grójeckiego do klasy A, tj. do terenów, gdzie żaden z badanych składników (NO_x, SO₂, PM10, O₃, CO, benzen i Pb) nie przekroczył dopuszczalnego dla niego poziomu. Wykluczyło to rejon powiatu ze stref, dla których wymagane jest sporządzenie Programu Ochrony Powietrza (POP), tak pod względem ochrony zdrowia człowieka, jak i ochrony roślin.

Wyniki badań z lat 1997-2002 wskazują jednak na utrzymującą się nadal zbyt dużą emisję związków siarki i węgla. Głównymi źródłami zorganizowanej emisji na terenie powiatu pozostają procesy energetycznego spalania paliw, przy nadal niewielkim udziale paliw ekologicznych. Prowadzone są jednak sukcesywnie działania zmierzające do zwiększenia udziału biopaliw np. drewna i materiałów drewnopochodnych w spalaniu w celach grzewczych, co wpłynęłoby na zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza, zwłaszcza CO i SO₂. Główne źródło ich wysokich stężeń w powietrzu stanowią małe, lokalne kotłownie, nie posiadające urządzeń odpylających (filtrów), nadal opalane węglem kamiennym.

Pomimo sukcesywnego spadku stężeń wartości NO_x, problem, związany z negatywnym oddziaływaniem intensywnego ruchu samochodowego na stan powietrza atmosferycznego, nadal pozostaje nierozwiązany. Zanieczyszczenia związane z komunikacją drogową dotyczą głównie większych miejscowości w gminie, a także miejscowości położonych w sąsiedztwie dróg o dużym natężeniu ruchu.

IV.2.2. Cele średniokresowe i kierunki działań

Cel średniokresowy do 2014 r.:

Zmniejszenie emisji SO₂ z instalacji o 25%

Zmniejszenie emisji NO_x z instalacji o 10%

Zmniejszenie emisji CO₂ z instalacji o 25%

Zmniejszenie emisji CO z instalacji o 50%

Zmniejszenie emisji pyłu zawieszanego o 25%

Zmniejszenie emisji substancji złoonych

Kierunki działania:

Wpieranie przez gminę przedsiębiorców w zakresie pozyskiwania środków na realizację inwestycji ograniczających emisję

Modernizacja kotłowni w obiektach administrowanych przez Urząd Gminy i Starostwo Powiatowe (zmiana nośnika energii z węgla na przyjazny środowisku)

Termomodernizację obiektów administrowanych przez Urząd Gminy

Uregulowanie gospodarki odpadami stałymi i zwiększenie stopnia skanalizowania gminy

Kompleksową regulację UE w tej dziedzinie stanowi tzw. dyrektywa ramowa w sprawie oceny i zarządzania jakością powietrza w otoczeniu - 96/62/EC. Określa ona podstawowe ramy prawne, w tym ujednolicone metody i kryteria oceny jakości powietrza i jest uzupełniana licznymi pochodnymi aktami prawnymi.

Ustawa *Prawo Ochrony Środowiska* uwzględnia praktycznie wymagania wszystkich dyrektyw UE.

Zgodnie z Prawem ochrony środowiska oceny jakości powietrza dokonuje wojewoda. Obszar całego powiatu grójeckiego nie został zaliczony do stref dla których wymagane jest sporządzenie programu ochrony powietrza.

Zgodnie z art.19 Ustawy Prawo energetyczne z dnia 10 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 54, poz. 348) Gmina Jasieniec w latach 2004-2007 opracuje „Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe”. Koszty tego opracowania szacowane są na 15 tys. zł.

Na terenach wiejskich, w znaczącym stopniu wykorzystywane będą lokalne zasoby energii odnawialnej i wprowadzane takie źródła energii jak gaz płynny i olej opałowy. Poza emisją zanieczyszczeń typowych przy spalaniu tradycyjnych paliw, duży problem stanowi spalanie w paleniskach domowych i lokalnych kotłowniach materiałów takich jak opakowania z powłoką aluminiową, butelki PET, powodujących emisję substancji specyficznych do powietrza.

Czynnikiem wspierającym ograniczenie emisji niskiej będzie edukacja ekologiczna zarówno młodzieży szkolnej jak i wszystkich mieszkańców, ukierunkowana na zakorzenienie właściwych zachowań proekologicznych i ograniczenie zjawiska spalania ww odpadów.

Dodatковым działaniem powodującym zmniejszenie zapotrzebowania na energię cieplną, co skutkuje zmniejszeniem emisji niskiej, będzie termorenowacja zasobów budownictwa wielorodzinnego i budynków administracji i infrastruktury społecznej takich jak szkoły itp. Dotychczasowe doświadczenia w realizacji programu oszczędności energii wskazują na duży potencjał możliwości obniżenia zużycia energii w budynkach mieszkalnych usługowych i użyteczności publicznej. Władze gminy przeprowadzą termomodernizację budynków należących do gminy. W pierwszej kolejności zostanie wykonana termomodernizacja budynku PSP w Jasieńcu.

W Programie ochrony środowiska przyjmuje się, że modernizacje kotłowni lokalnych w budynkach administracji publicznych i infrastruktury społecznej będą realizowane jednocześnie z termoizolacją tych budynków.

Władze gminne przeprowadzą w latach 2004-2011 modernizację kotłowni lokalnych przez nich administrowanych.

Ponadto, istotne znaczenie dla ograniczenia emisji będą miały także inwestycje w zakresie pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych, które zostały opisane w dalszym rozdziale pt: Wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych.

Wójt wspierać będzie przedsiębiorców w pozyskiwaniu środków na realizację inwestycji ograniczających emisje. Jednocześnie Starostwo stymulować będzie zakłady do samokontroli poprzez wprowadzanie systemów zarządzania środowiskiem (ISO 14 000) oraz dobrowolnych działań nienormatywnych (np. czystsza produkcja). Jednakże najistotniejsze instrumenty stymulacji znajdują się w rękach władz państwowych.

Innymi działaniami w zakresie ograniczenia emisji z produkcji przemysłowej są następujące działania, które koordynowane będą przez Starostę, a realizowane przez przedsiębiorstwa:

- wdrożenie zintegrowanych pozwoleń w zakładach znajdujących się na liście instalacji IPPC

- wdrażanie nowoczesnych technologii, przyjaznych środowisku (BAT).

IV.2.3. Przedsięwzięcia przewidywane do realizacji w latach 2004-2011

JAKOŚĆ POWIETRZA-POPRAWA JAKOŚCI I OCHRONA POWIETRZA						
1.	Przedsięwzięcie	<i>Termoizolacja i modernizacja kotłowni budynku PSP w Jasieńcu</i>				
	Jednostki realizujące	UG Jasieniec				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Gminne				
	Lata realizacji	2005				
	Koszty w latach 2004 – 2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
	Źródła finansowania	226				
Budżet gminy, WFOŚiGW,						
2.	Przedsięwzięcie	<i>Termoizolacja i modernizacja kotłowni budynków ZS Rolniczych które są administrowane przez Starostwo Powiatowe</i>				
	Jednostki realizujące	Starostwo Powiatowe				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Gminne				
	Lata realizacji	2008-2011				
	Koszty w latach 2004 – 2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
	Źródła finansowania	600				
Budżet gminy, WFOŚiGW, budżet wojewody						
3.	Przedsięwzięcie	<i>Opracowanie Projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe</i>				
	Jednostki realizujące	UG Jasieniec				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Własne				
	Lata realizacji	Ciągłe				
	Koszty w latach 2004 – 2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
	Źródła finansowania	15				
Budżet gminy						
4.	Przedsięwzięcie	<i>Wspieranie monitorowania zabiegów ochronnych w sadach</i>				
	Jednostki realizujące	Starostwo/stowarzyszenia branżowe sadowników				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Koordynowane				
	Lata realizacji	Ciągłe				
	Koszty w latach 2004 – 2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
	Źródła finansowania	b.d. b.d. b.d. b.d. b.d.				
Budżet gminy, budżet powiatowy, środki stowarzyszeń, PFOŚiGW, WFOŚiGW						

IV.3. Hałas

IV.3.1. Stan wyjściowy

Na terenie gminy Jasieniec uciążliwości hałasowe są stosunkowo niewielkie i mają charakter lokalny. Rolniczy charakter gminy Jasieniec sprawia, iż największym problem, stanowi obecnie nadmierny hałas w otoczeniu szlaków komunikacyjnych, szczególnie w obrębie drogi nr 730 z Grójca do Warki, w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej.

IV.3.2. Cele średniookresowe i kierunki działań

Ograniczenie uciążliwości hałasu komunikacyjnego

Kierunki działania:

Wyprowadzanie ruchu tranzytowego z m. Jasieniec

Wprowadzenie nasadzeń drzew i krzewów lub ekranów akustycznych wzdłuż dróg o największym natężeniu ruchu

Planuje się, że w okresie kierunkowym do 2014 r. zostanie zorganizowany objazd Jasiénca poprzez wyznaczenie trasy skróconej trasy Warka – Grójec przez Olszany.

Jednocześnie wzdłuż ulic gminy i dróg zarówno wojewódzkich jak i powiatowych i gminnych będą wykonywane sukcesywnie nasadzenia drzew i krzewów.

Jednocześnie zwiększona zostanie przez WIOŚ na wniosek władz gminy kontrola klimatu akustycznego zarówno w rejonie dróg jak i w rejonie zakładów przemysłowych. W zależności od uzyskanych wyników zostaną:

- zbudowane ekrany akustyczne wzdłuż dróg
- prace modernizacyjne lub ekrany akustyczne w zakładach przemysłowych

IV.3.3. Przedsięwzięcia przewidywane do realizacji w latach 2004-2011

HALAS						
1.	Przedsięwzięcie	<i>Nasadenia drzew i krzewów wzdłuż dróg i ulic</i>				
	Jednostki realizujące	<i>Administrator drogi</i>				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Własne/koordynowane				
	Lata realizacji	2004-2005				
	Koszty w latach 2004 – 2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
	Źródła finansowania	W trakcie prac modernizacyjnych				
		-				
2.	Przedsięwzięcie	<i>Monitoring klimatu akustycznego</i>				
	Jednostki realizujące	<i>WIOŚ</i>				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Koordynowane				
	Lata realizacji	ciągłe				
	Koszty w latach 2004 – 2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
	Źródła finansowania	b.d.				
		-				
3.	Przedsięwzięcie	<i>Zorganizowanie skróconej trasy drogi woj. Warka-Grójec przez Olszany.</i>				
	Jednostki realizujące	Mazowiecki Zarząd Dróg Wojewódzkich				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Koordynowane				
	Lata realizacji	2008-2011				
	Koszty w latach 2004 – 2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
	Źródła finansowania	b.d.				
		-				

IV.4. Promieniowanie elektromagnetyczne

IV.4.1. Stan wyjściowy

Źródłami wytwarzającymi pola elektromagnetycznego na terenie gminy Jasieniec są linie wysokiego (220 kV) i średniego (110 kV) napięcia związane z zaopatrzeniem ludności w energię elektryczną lub przesyłem energii elektrycznej.

W Raporcie WIOŚ o stanie środowiska województwa mazowieckiego na rok 2001 nie znajdują się dane dotyczące pomiarów pól elektromagnetycznych.

Napowietrzne linie energetyczne o napięciu znamionowym wynoszącym powyżej lub równe 220 kV zaliczane są jednak do przedsięwzięć, które zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dn. 24 września 2002 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych kryteriów związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięć do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko. Obecność tych linii powoduje pewne ograniczenia w użytkowaniu terenów sąsiadujących - w zagospodarowaniu przestrzennym, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dn. 11 sierpnia 1998 r (DZ. U 107, poz. 676) sprawie szczegółowych zasad ochrony przed promieniowaniem szkodliwym dla ludzi i środowiska, dopuszczalnych poziomów promieniowania, jakie mogą występować w środowisku, oraz wymagań obowiązujących przy wykonywaniu pomiarów kontrolnych promieniowania oraz zgodnie z Normą Polską PN-E05100-1 z marca 1998 roku, dotyczącą elektrycznych linii napowietrznych - ich budowy i projektowania.

Eksploatacja sieci elektroenergetycznej i urządzeń towarzyszących oraz realizowane zadania inwestycyjno-remontowe są planowane i prowadzone jednak w taki sposób, aby ich uciążliwość i wpływ na otaczające środowisko naturalne był jak najmniejszy (przewody izolowane na odcinkach linii napowietrznych SN i nn, osłony izolacyjne na izolatorach liniowych). W związku z powyższym należy stwierdzić, że oddziaływanie pól elektromagnetycznych nie stanowi uciążliwości na terenie gminy Jasieniec.

IV.4.2. Cele średniokresowe i kierunki działań

Bieżąca kontrola źródeł emisji promieniowania elektromagnetycznego

Głównym działaniem z zakresu ochrony przed polami elektromagnetycznymi będzie prowadzenie badań, które pozwolą na ocenę skali zagrożenia promieniowaniem. Kolejnym ważnym zadaniem służącym do realizacji celu będzie wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed promieniowaniem (II PEP). Zapisy te będą podstawą do wprowadzenia stref ograniczonego użytkowania wokół urządzeń elektroenergetycznych, radiokomunikacyjnych i radiolokacyjnych gdzie rejestruje się przekroczenie dopuszczalnych poziomów promieniowania niejonizującego. W przypadku nowych urządzeń należy poszukiwać niskokonfliktowych lokalizacji.

IV.5. Awarie

IV.5.1. Stan wyjściowy

Na terenie gminy Jasieniec problem nadzwyczajnych zagrożeń środowiska to zdarzenia związane z wypadkami w trakcie tranzytu niebezpiecznych substancji przez teren gminy, wypadkami zanieczyszczenia wód substancjami niebezpiecznymi, ale także potencjalnie emisja, pożar lub eksplozja, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania, w których występują niebezpieczne substancje.

IV.5.2. Cel średniokresowy i kierunki działań

Cel:

Eliminowanie i zmniejszanie skutków dla mieszkańców i środowiska z tytułu poważnych awarii

Kierunki działania:

Szczególne obowiązki w tym zakresie spoczywają na Zespole Kryzysowym powołanym przez Starostę, który koordynuje działania służb gminnych, policji i straży pożarnej w wypadkach awarii, określając m.in.: procedury działania w trakcie wystąpienia niebezpieczeństwa. Najważniejszym ogniwem działania jest Powiatowa Straż Pożarna, która posiada specjalistyczny sprzęt do usuwania niebezpiecznych substancji. UG Jasieniec w miarę możliwości wspierać będzie Ochotniczą Straż Pożarną, która wspiera PSP.

Jednocześnie władze gminy będą wspierały edukację społeczeństwa w zakresie zachowań w sytuacji wystąpienia nadzwyczajnych awarii poprzez organizację pogadarek dla dzieci i młodzieży oraz organizację festynów z udziałem OSP i PSP. Szczegółowo działania te zostaną opisane w rozdziale edukacja ekologiczna.

Ponadto, Wojewoda opracuje i wdroży regionalny system informacji o trasach przewozu materiałów niebezpiecznych

IV.5.3. Przedsięwzięcia przewidywane do realizacji w latach 2004-2011

AWARIE						
1.	Przedsięwzięcie	Wsparcie modernizacji usprzętowania OSP				
	Jednostki realizujące	UG Jasieniec				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Własne				
	Lata realizacji	Ciągłe				
	Koszty w latach 2004 – 2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
		30	30	30	30	120
	Źródła finansowania	GFOŚiGW				
2.	Przedsięwzięcie	Opracowanie regionalnego systemu informacji o trasach przewozu materiałów niebezpiecznych				
	Jednostki realizujące	Wojewoda				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Koordynowane				
	Lata realizacji	2004				
	Koszty w latach 2004 – 2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
		b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
	Źródła finansowania					

V. Program. Zrównoważone wykorzystanie surowców, materiałów, wody i energii

Stale rosnący udział kosztów pozyskania energii, surowców ze źródeł pierwotnych i wody w kosztach produkcyjnych wpływa niekorzystnie na konkurencyjność gospodarki. Na poziomie zakładu przemysłowego uzyskanie efektów zmniejszania wodochłonności, materiałochłonności i energochłonności jest uzależnione od wprowadzania najlepszej technologii (BAT) oraz skutecznego zarządzania środowiskowego (normy ISO serii 14000, EMAS, programy „Czystej produkcji”, itp.).

V.1. Racjonalizacja użytkowania wody

V.1.1. Stan wyjściowy

Stożenie zwodociągowania gminy Jasieniec wynosi 47 %. Łączna długość sieci wodociągowej to 36,3 km (2003 r.).

Na terenie gminy Jasieniec znajduje się 5 sieci wodociągowych, opartych na ujęciach eksploatujących dwa użytkowe piętra wodonośne na tym terenie: trzeciorzędu i czwartorzędu.

- Ujęcie w Jasieńcu, z którego zaopatrywane są miejscowości: Jasieniec, Czachów, Boglewice i Wola Boglewska - 1810 osób;
- Ujęcie w Warpęsach, z którego zaopatrywane są miejscowości: Warpęsy, Turowice i Gośniewice - 395 osób;
- Ujęcie w Koziegłowach, z którego zaopatrywane są miejscowości: Koziegłowy i Orzechowo - 130 osób
- Ujęcie we Franciszkowie, z którego zaopatrywane są miejscowości: Franciszków i Bronisławów - 115 osób;
- Ujęcie w Stefankowie, zaopatrujące mieszkańców Stefankowa - 55 osób.

Przy wszystkich ww. ujęciach działają stacje uzdatniania wody SUW, które posiadają układ oczyszczania wody, polegający na odżelazianiu, napowietrzaniu oraz chlorowaniu. W Jasieńcu i Warpęsach stacje wyposażone są dodatkowo w urządzenia do odmanganiania. Cały system technologiczny jest objęty stałą kontrolą jakości.

Na terenie gminy znajdują się ponadto gminne ujęcia, w Ryszkach i Gołębiowie.

Pozostałe 24 miejscowości nie są wyposażone w sieć wodociągową. W ww. miejscowościach mieszkańcy ujmują za pomocą indywidualnych otworów studziennych płytkie wody gruntowe związane z soczewkami i przewarstwieniami piaszczystymi występującymi w strefie przypowierzchniowej.

Na terenie gminy Jasieniec jest ok. 2900 ha sadów, co stanowi około 27% powierzchni gminy. Powierzchnia sadów dynamicznie się zwiększa. Szacuje się, że pobór wody podziemnej dla nawodnienia 1 ha sadu wynosi 6 m³/d w okresie od maja do sierpnia. Przy zasobach dyspozycyjnych dla poboru wód podziemnych czwartorzędowych na poziomie 136,1 m³/d 1 km² w zlewni Jeziorki powierzchnia sadów nawadnianych na 1km² nie powinna przekraczać w gminie ok. 16 ha. Natomiast przy zasobach dyspozycyjnych dla poboru wód podziemnych czwartorzędowych na poziomie 46 m³/d na 1 km² w zlewni Pilicy powierzchnia sadów nawadnianych na 1km² nie powinna przekraczać w gminie ok. 6 ha. Jednakże należy podkreślić, że przed podjęciem działań zaradczych należy szczegółowo rozpoznać problem.

V.1.2. Cele średniokresowe i kierunki działań

Cel:

Racjonalizacja wykorzystania zasobów wodnych w zlewniach, w tym zmniejszenie zużycia wody podziemnej do celów przemysłowych i rolniczych

Zwiększenie stopnia zwodociągowania gminy do poziomu:

65% w 2007 r.

99% w 2014 r.

Kierunki działania:

Minimalizacja wykorzystania wód podziemnych z ujęć własnych i wody wodociągowej do celów przemysłowych i rolniczych

Polityka Ekologiczna Państwa w zakresie zmniejszenia wodochłonności produkcji wymaga aby w okresie 1990 – 2010 zmniejszyć wodochłonność produkcji o 50%. (w przeliczeniu na PKB i wartość sprzedaną w przemyśle). W terminie do 2004 roku, wskaźniki zużycia wody zostaną wprowadzone do systemu statystyki publicznej i zostanie określony zakres i sposób wykorzystania tych wskaźników w regionalnych i lokalnych programach ochrony środowiska. Stąd stosowne limity zostaną wprowadzone do programu ochrony środowiska gminy Jasieniec podczas pierwszej weryfikacji niniejszego dokumentu (tj. pod koniec 2007 roku).

Realizacji ww. wskaźników wymagać będzie od przedsiębiorstw dostosowania technologii i technik produkcji, w tym np.: zastosowania zamkniętych obiegów wody, zastosowania najlepszych dostępnych technologii. W niniejszym Programie założono, że przedsiębiorstwa zostaną wsparte w procesie pozyskiwania środków na konieczne modernizacje z WFOŚ i NFOŚ i kredytów z Banku Ochrony Środowiska i innych instytucji przez władze gminy i Starostwo Powiatowe, dla których wspieranie przedsiębiorstw to wpieranie rynku pracy.

W zakresie ograniczania zużycia wód podziemnych w rolnictwie w Programie powiatowym jak i niniejszym Programie ochrony środowiska dla gminy Jasieniec skupiono działania w latach 2004-2007 na inwentaryzacji poboru. Zakłada się, że Urząd Gminy będzie musiał wesprzeć działania Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w przeprowadzeniu rozpoznania. Szczegółowo działania te zostały opisane w rozdziale Stosunki wodne i jakość wód.

W niniejszym Programie uwzględniono, że w latach 2008-2011 w wyniku opracowania RZGW konieczne będzie opracowanie szczegółowego programu retencjonowania wód powierzchniowych dla Powiatu Grójeckiego i nawadniania sadów. Realizacja programu, który obejmowałby powierzchnię około 50 000 ha może zostać wsparta z funduszy pomocowych Unii Europejskiej. W niniejszym programie przyjęto wariantowo udział finansowy gminy w opracowaniu programu. Wydaje, że zadanie to leży w kompetencji WZMiUW.

W sferze gospodarki komunalnej wskazane jest zintensyfikowanie działań przedsiębiorstw wodociągowych, ukierunkowanych na rozwój sieci wodociągowej i zapewnienie mieszkańcom dobrej wody do picia, z jednoczesnym ograniczeniem strat przesyłowych w wodociągach. Według informacji z Urzędu Gminy do 2011 r. w zakresie wodociągowania przewidziano następujące inwestycje:

- W roku 2004 budowa łącznika wodociągu Stefanków – Fanciszków
- W roku 2004 budowa wodociągu Gniejewice

Rozdział V Program. Zrównoważone wykorzystanie surowców, materiałów, wody i energii –
Racjonalizacja użytkowania wody

- W latach 2005-2006 budowa wodociągu Jasieniec – Kurczowa Wieś
- W latach 2005-2006 budowa wodociągu Wola Boglewska – Miedzechów
- W roku 2006 budowa wodociągu Miedzechów – Stefanków
- W latach 2006-2007 budowa wodociągu Jasieniec – Olszany
- W latach 2006-2007 budowa wodociągu Jasieniec – Czachów
- W roku 2007 budowa wodociągu Wola Boglewska – Ryszki – Rytomoczydła
- W roku 2008 budowa wodociągu Gniejewice-Wierzchowina
- W roku 2009 budowa wodociągu Zbrosza Duża wraz ze stacją uzdatniania wody
- W roku 2010 budowa wodociągu Zbrosza Duża-Wierzchowina
- W latach 2009 – 10 budowa wodociągu Rytomoczydła – Gołębiów – Bronisławów
- W roku 2009-2011 budowa wodociągu Tworki
- W roku 2011 budowa wodociągu Zbrosza Duża-Łychów-Gośniewice

V.1.3. Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2004-2011

RACJONALIZACJA UŻYTKOWANIA WODY						
1.	Przedsięwzięcie	Budowa łącznika wodociągu Stefanków – Fanciszków				
	Jednostki realizujące	UG Jasieniec				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Własne				
	Lata realizacji	2005				
	Koszty w latach 2004 – 2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
		10				
Źródła finansowania		Budżet gminy, WFOŚ, środki pomocowe				
2.	Przedsięwzięcie	Budowa wodociągu Gniejewice				
	Jednostki realizujące	UG Jasieniec				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Własne				
	Lata realizacji	2006 – 2007				
	Koszty w latach 2004 – 2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
		120				
Źródła finansowania		Budżet gminy, GFOŚ, środki pomocowe				
3.	Przedsięwzięcie	Budowa wodociągu Jasieniec – Kurczowa Wieś				
	Jednostki realizujące	UG Jasieniec				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Własne				
	Lata realizacji	2005-2006				
	Koszty w latach 2004 – 2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
			200	200		
Źródła finansowania		Budżet gminy, WFOŚ, środki pomocowe				
4.	Przedsięwzięcie	Budowa wodociągu Wola Boglewska – Miedzechów				
	Jednostki realizujące	UG Jasieniec				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Własne				
	Lata realizacji	2005-2006				
	Koszty w latach 2004 – 2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
			120	120		
Źródła finansowania		Budżet gminy, WFOŚ, środki pomocowe				
5.	Przedsięwzięcie	Budowa wodociągu Miedzechów – Stefanków				
	Jednostki realizujące	UG Jasieniec				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Własne				
	Lata realizacji	2006				

*Rozdział V Program. Zrównoważone wykorzystanie surowców, materiałów, wody i energii –
Racjonalizacja użytkowania wody*

	Koszty w latach 2004 – 2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
	Źródła finansowania	Budżet gminy, GFOŚ, środki pomocowe				
6.	Przedsięwzięcie	<i>Budowa wodociągu Jasieniec – Olszany</i>				
	Jednostki realizujące	UG Jasieniec				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Własne				
	Lata realizacji	2006-2007				
	Koszty w latach 2004 – 2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
	Źródła finansowania	Budżet gminy, GFOŚ, środki pomocowe				
7.	Przedsięwzięcie	<i>Budowa wodociągu Jasieniec – Czachów</i>				
	Jednostki realizujące	UG Jasieniec				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Własne				
	Lata realizacji	2006-2007				
	Koszty w latach 2004 – 2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
	Źródła finansowania	Budżet gminy, GFOŚ, środki pomocowe				
8.	Przedsięwzięcie	<i>Budowa wodociągu Wola Boglewska – Ryszki – Rytomoczydła</i>				
	Jednostki realizujące	UG Jasieniec				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Własne				
	Lata realizacji	2007				
	Koszty w latach 2004 – 2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
	Źródła finansowania	Budżet gminy, GFOŚ, środki pomocowe				
9.	Przedsięwzięcie	<i>Budowa wodociągu Gniejewice-Wierzchowina</i>				
	Jednostki realizujące	UG Jasieniec				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Własne				
	Lata realizacji	2008				
	Koszty w latach 2004 – 2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
	Źródła finansowania	Budżet gminy, GFOŚ, środki pomocowe				
10.	Przedsięwzięcie	<i>Budowa wodociągu Zbrosza Duża wraz ze stacją uzdatniania wody</i>				
	Jednostki realizujące	UG Jasieniec				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Własne				
	Lata realizacji	2009				
	Koszty w latach 2004 – 2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
	Źródła finansowania	Budżet gminy, GFOŚ, środki pomocowe				
11.	Przedsięwzięcie	<i>Budowa wodociągu Zbrosza Duża-Wierzchowina</i>				
	Jednostki realizujące	UG Jasieniec				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Własne				
	Lata realizacji	2010				
	Koszty w latach 2004 – 2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
	Źródła finansowania	Budżet gminy, GFOŚ, środki pomocowe				

Rozdział V Program. Zrównoważone wykorzystanie surowców, materiałów, wody i energii –
Racjonalizacja użytkowania wody

Źródła finansowania		Budżet gminy, GFOŚ, środki pomocowe				
12.	Przedsięwzięcie	Budowa wodociągu Rytomoczydła – Gołębiów – Bronisławów				
	Jednostki realizujące	UG Jasieniec				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Własne				
	Lata realizacji	2009-2010				
	Koszty w latach 2004 – 2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
						330
Źródła finansowania		Budżet gminy, GFOŚ, środki pomocowe				
13.	Przedsięwzięcie	Budowa wodociągu Tworki				
	Jednostki realizujące	UG Jasieniec				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Własne				
	Lata realizacji	2011				
	Koszty w latach 2004 – 2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
						300
Źródła finansowania		Budżet gminy, GFOŚ, środki pomocowe				
14.	Przedsięwzięcie	Budowa wodociągu Zbrosza Duża-Lychów-Gośniewice				
	Jednostki realizujące	UG Jasieniec				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Własne				
	Lata realizacji	2011				
	Koszty w latach 2004 – 2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
						360
Źródła finansowania		Budżet gminy, GFOŚ, środki pomocowe				
15.	Przedsięwzięcie	Wsparcie przedsiębiorców w pozyskaniu środków na konieczne modernizacje technologii i urządzeń				
	Jednostki realizujące	Przedsiębiorcy				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Koordynowane				
	Lata realizacji	2008-2011				
	Koszty w latach 2004 – 2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
						b.d.
Źródła finansowania		Przedsiębiorstwa, GFOŚ, WFOŚ, kredyty				
16.	Przedsięwzięcie	Opracowanie programu retencjonowania wód powierzchniowych i nawadniania sadów				
	Jednostki realizujące	RZGW				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Koordynowane				
	Lata realizacji	2008-2011				
	Koszty w latach 2004 – 2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
						20
Źródła finansowania		<i>Budżety gmin, budżet Starostwa, Związek Sadowników, WFOŚ, budżet państwa</i>				

V.2. Wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych

Średni wskaźnik produkcji energii ze źródeł odnawialnych w Unii Europejskiej wynosi 5,8% w ogólnej produkcji energii. Dla Polski wskaźnik ten wynosi 2,8%. W strukturze źródeł energii odnawialnej dominuje energia z biomasy, następnie energia wodna i pozostałe źródła. Dla województwa mazowieckiego nie przyjęto w Programie Ochrony Środowiska wskaźnika wzrostu udziału energii z odnawialnych zasobów energetycznych.

V.2.1. Stan wyjściowy

Na terenie gminy występują dobre warunki do rozwoju energii z biomasy. Działanie jakie może gmina prowadzić w zakresie zwiększenia wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych to modernizacja kotłowni w budynkach przez nią administrowanych. W budynkach gminy znajdują się kotły o łącznej mocy: około 1MW z czego ponad 95% opalana jest gazem, a 5% koksem.

W odniesieniu do indywidualnych instalacji określenie stopnia zużycia biomasy jest trudne do ustalenia. Biorąc pod uwagę znaczne powierzchnie sadów na terenie gminy, można przyjąć, że w ok. 1/3 instalacji spalana jest obecnie biomasa. Jednakże, nie można uznać, że jest to działanie proekologiczne, bowiem wykorzystywane są tradycyjne kotły, gdzie efektywność spalania jest niska.

V.2.2. . Cele średniookresowe i kierunki działań

Cel:

Zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych w instalacjach należących do gminy do poziomu:

W 2007 r. – 5%

W 2014 r. – 8%

Kierunki działania:

W latach 2005-2011 będą wymieniane kotły w budynkach administrowanych przez gminę także na wysokosprawne kotły opalane biomasą. Koszty zostały przedstawione w rozdziale Jakość powietrza.

VI. Program. Edukacja ekologiczna

Cel:

Wysoka świadomość ekologiczna społeczeństwa - właściwa edukacja ekologiczna

Kierunki działania:

Edukacja dzieci i młodzieży

Edukacja ekologiczna dorosłej części społeczeństwa poprzez artykuły w prasie lokalnej, festyny, sezonowe akcje sprzątania świata głównie w zakresie ograniczania ilości odpadów i ich zagospodarowania oraz w zakresie szkodliwości spalania odpadów w nieprzystosowanych instalacjach

Biorąc pod uwagę problemy środowiskowe na terenie gminy konieczne są działania w kierunku wzmożenia edukacji ekologicznej mieszkańców.

Świadomość ekologiczna społeczeństwa jest czynnikiem, którego wpływu na ochronę środowiska nie sposób przecenić. Świadomość ta kształtuje proekologiczne zachowania konsumenckie oraz ograniczenia zużycia mediów w gospodarstwach domowych oraz zakładach pracy, a także stanowi o wrażliwości na piękno przyrody i zrozumieniu kluczowego dla przetrwania ludzi związku pomiędzy przyrodą a człowiekiem.

Zgodnie z Narodową Strategią Edukacji Ekologicznej podstawowymi celami w edukacji ekologicznej są:

- upowszechnianie idei rozwoju zrównoważonego we wszystkich sferach życia oraz objęcie ciągłą edukacją ekologiczną wszystkich mieszkańców kraju,
- wdrożenie edukacji ekologicznej w formie interdyscyplinarnej na wszystkich stopniach nauczania formalnego oraz w nauczaniu nieformalnym.

Działania edukacyjne, które są planowane na terenie gminy Jasieniec można podzielić na trzy grupy:

- adresowane do dzieci i młodzieży związane z edukacją formalną w szkole;
- adresowane do dorosłych mieszkańców gminy oraz letników, w zakresie segregacji odpadów oraz spalania odpadów w indywidualnych kotłach, szkodliwości składowania odpadów na dzikich wysypiskach oraz zasad dotyczących pozyskiwania kruszyw, szkodliwości wylewania szamb do rowów melioracyjnych
- adresowane do określonych grup zawodowych, w gminie Jasieniec są to:
 - 1) Sadownicy- główne kierunki edukacji to: szkodliwość poboru wód podziemnych w celu nawadniania sadów, szkodliwość oprysków, szkodliwość stosowania oprysków w sąsiedztwie wód powierzchniowych, szkodliwość niewłaściwego postępowania z opakowaniami po środkach ochrony roślin,
 - 2) Hodowcy- szkodliwość niewłaściwej gospodarki gnojowicą i obornikiem,

A Edukacja dzieci i młodzieży

Najprostszym (ze względów logistycznych) i obecnie prowadzonym działaniem w gminie jest edukacja ekologiczna formalna dzieci i młodzieży. Władze gminy włączają dzieci i młodzież także do działań na rzecz zachowania walorów przyrodniczych gminy poprzez organizację

konkursu dla szkół „Sprzątamy Gminę”, oraz stymulują dzieci i młodzież do poszerzania swojej wiedzy przyrodniczej poprzez organizację konkursu „Zielona Gmina”.

Gmina, w podległych jej przedszkolach, szkołach podstawowych, gimnazjach rozszerzać będzie edukację ekologiczną. W tym celu konieczna jest ścisła współpraca pomiędzy władzami samorządowymi i szkołami, a ośrodkami metodycznymi przygotowującymi nauczycieli do wprowadzania nauczania nowych treści i metod. Działania będą prowadzone już na etapie nauczania przedszkolnego, w ramach zabaw kształcących zachowania proekologiczne w życiu codziennym, takie jak zbieranie makulatury, oszczędzanie mediów (np. wody i elektryczności), które dzieci mogą nie tylko stosować w przedszkolu, ale także namawiać rodziców do stosowania ich w domu. W przedszkolach organizowane będą w szerszym niż dotychczas zakresie zajęcia kształtujące wśród dzieci ciekawość i szacunek dla przyrody, takie jak wycieczki na łono natury, hodowla małych zwierząt domowych, uprawa kwiatów.

W szkołach podstawowych i gimnazjach, a także szkołach średnich, proponuje się wprowadzić oddzielny przedmiot: przyroda, środowisko lub ekologia. Edukację w tym przedmiocie wzbogacać powinien udział dzieci w funkcjonujących krajowych i międzynarodowych programach edukacji ekologicznej. Uczestnictwo szkół w tych programach da uczniom możliwość poszerzenia wiadomości i umiejętności praktycznych, a także nawiązania kontaktów z rówieśnikami z innych regionów i krajów oraz włączenia się w międzynarodową sieć ludzi dbających o Ziemię. Szczególnie ciekawe z punktu widzenia problemów gminy, są programy związane z jakością wody, gdzie uczniowie wykonują samodzielnie (pod nadzorem nauczycieli) badania jakości wody, a następnie poszukują przyczyn złego stanu wody.

Na poziomie lokalnym zrealizowana może być idea tworzenia i utrzymywania szkolnych ostoj przyrody, w formie opieki nad skwerami, parkami i lasami komunalnymi czy tworzenia przyszkolnych ogródków kwiatowych i zielnych. Dodatkowym efektem tych działań będzie włączenie młodzieży w wysiłki mające na celu poprawę jakości środowiska i warunków życia mieszkańców, a także zaszczepienie odpowiedzialności za stan najbliższego otoczenia. Ze względu na wysokie walory środowiskowe obszaru planuje się także współpracę z administracjami obszarów chronionych, lasów państwowych, wojewódzkim konserwatorem przyrody i organizacjami pozarządowymi w zakresie szerszego włączenia młodzieży w aktywne formy związane z ochroną przyrody. Mowa tu przede wszystkim o takich działaniach jak organizowanie ścieżek dydaktycznych, wprowadzenie programu Młodego Strażnika Przyrody, znakowanie i utrzymywanie w czystości szlaków turystycznych, a także udział w cyklicznych akcjach regionalnych, krajowych i międzynarodowych, takich jak Sprzątanie Świata, Dzień Ziemi, Dzień Ochrony Środowiska.

B Edukacja dorosłych

Najlepszym i najszybszym sposobem podniesienia świadomości ekologicznej dorosłych jest zaangażowanie możliwie dużej liczby mieszkańców w procesy podejmowania decyzji przez władze samorządowe. Wymaga to ustanowienia w urzędach administracji publicznej procedur szerokiego informowania społeczeństwa o działaniach urzędów w sferze rozwoju i ochrony środowiska oraz wprowadzenia metod aktywnego udziału społecznego w procesach podejmowania decyzji mających wpływ na stan środowiska.

Przepisy dotyczące dostępu do informacji oraz udziału społecznego są nowością w polskim prawodawstwie, a społeczności lokalne nie zawsze mają świadomość o przysługujących im prawach i obowiązkach, konieczne jest zatem propagowanie tej wiedzy przez powiat i gminy, we współpracy z organizacjami pozarządowymi, mediami, a także organizacjami

wyznaniowymi. Celem tego działania jest osiągnięcie świadomego i aktywnego włączenia mieszkańców w życie społeczności lokalnej.

Innymi metodami zwiększania świadomości ekologicznej osób dorosłych jest organizowanie zabaw, kiermaszów, festynów propagujących zachowania proekologiczne oraz dystrybucja materiałów informacyjnych w formie ulotek, broszur, informacji na stronach internetowych, a także przygotowywanie odpowiednich materiałów prasowych i innych informacji medialnych. Należy podkreślić, że większość działań z zakresu ochrony środowiska takich jak:

- wprowadzenie selektywnej zbiórki odpadów,
- budowa kanalizacji i oczyszczalni ścieków,
- wodociągowanie,
- likwidacja dzikich wysypisk,
- ustanowienie parków krajobrazowych czy rezerwatów przyrody lub innych form ochrony przyrody

powinno być wsparte kampanią informacyjną społeczeństwa.

C Edukacja rolników

W związku z faktem, że znaczne zagrożenie dla jakości środowiska i jego zasobów stanowi działalność rolnicza w tym zakresie planowana jest kampania mająca na celu uświadomienie rolnikom zagrożeń powodowanych przez ich działania. Konieczna tutaj będzie współpraca Starostwa Powiatowego w Grójcu i gmin powiatu grójeckiego, Związku Sadowników Rzeczypospolitej Polski oraz Ośrodka Doradztwa Rolniczego. Drugim celem tej edukacji jest włączenie rolników w działania na rzecz poprawy stanu środowiska.

Podstawowym narzędziem będą tutaj spotkania ze społecznościami w poszczególnych sołectwach.

Biorąc pod uwagę fakt, że większość gmin powiatu grójeckiego posiada podobne problemy środowiskowe, planowane jest utworzenie powiatowego ośrodka edukacji ekologicznej.

Stworzenie ośrodka edukacji ekologicznej nie jest zadaniem prostym. Istnieje kilka możliwości jego utworzenia:

- stworzenie nowego ośrodka na mocy porozumienia instytucji takich jak: powiat, gminy i inne organizacje;
- stworzenie centrum w formie oddziału istniejącego centrum edukacji ekologicznej.

Podstawowym warunkiem stworzenia centrum jest znalezienie osób, które gotowe są takie centrum poprowadzić, a następnie znalezienie budynku lub pomieszczeń dla przyszłego centrum i ich odpowiednie wyposażenie. Dobrym kierunkiem działania wydaje się tutaj rozpoznanie wśród kadry nauczycielskiej prowadzącej obecnie zajęcia pozaszkolne o tematyce ekologicznej. W tym przypadku jednak należy liczyć się z koniecznością wsparcia takiej osoby w sprawach formalno-prawnych i organizacyjnych. Konieczną wytyczną dla pracy Ośrodka Edukacji Ekologicznej jest jego stała współpraca zarówno z administracją obszarów chronionych, jak z ODR-em, organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami.

Najistotniejsze dla stworzenia trwałej instytucji w edukacji ekologicznej jest jej finansowe wsparcie w pierwszym okresie działalności. Planuje się, że centrum powstanie przy inicjatywie Starostwa Powiatowego i wsparciu wszystkich gmin tworzących powiat.

Należy tutaj podkreślić, że stworzenie Ośrodka Edukacji Ekologicznej o powiatowym zasięgu działania pozwoliłoby na przeprowadzenie wielu działań z zakresu edukacji, jak np.: akcji

uświadamiającej szkodliwość spalania odpadów, przy niższych kosztach jednostkowych dla poszczególnych gmin Powiatu.

VI.1.1. Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2004-2011

EDUKACJA EKOLOGICZNA						
1.	<i>Przedsięwzięcie</i>	<i>Wprowadzenie przedmiotu przyroda, ekologia lub środowisko do szkół</i>				
	Jednostki realizujące	UG Jasieniec				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Własne				
	Lata realizacji	Ciągłe				
	Koszty w latach 2004 – 2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
	Źródła finansowania	Budżet gminy				
2.	<i>Przedsięwzięcie</i>	<i>Organizacja konkursów dla szkół</i>				
	Jednostki realizujące	UG Jasieniec				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Gminne				
	Lata realizacji	Ciągłe				
	Koszty w latach 2004 – 2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
	Źródła finansowania	GFOŚiGW				
3.	<i>Przedsięwzięcie</i>	<i>Tworzenie lokalnych ości przyrody</i>				
	Jednostki realizujące	UG Jasieniec				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Gminne				
	Lata realizacji	Ciągłe				
	Koszty w latach 2004 – 2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
	Źródła finansowania	GFOŚiGW, sponsorzy, budżet gminy				
4.	<i>Przedsięwzięcie</i>	<i>Wsparcie udziału szkół w programach środowiskowych krajowych i międzynarodowych</i>				
	Jednostki realizujące	UG Jasieniec				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Własne				
	Lata realizacji	ciągłe				
	Koszty w latach 2004 – 2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
	Źródła finansowania	GFOŚiGW, sponsorzy				
5.	<i>Przedsięwzięcie</i>	<i>Organizacja kampanii informacyjnych, festynów itp. dla dorosłych</i>				
	Jednostki realizujące	UG Jasieniec				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Własne				
	Lata realizacji	Ciągłe				
	Koszty w latach 2004 – 2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
	Źródła finansowania	GFOŚiGW, sponsorzy,				
6.	<i>Przedsięwzięcie</i>	<i>Zwiększenie dostępu do informacji o środowisku</i>				
	Jednostki realizujące	UG Jasieniec				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Własne				
	Lata realizacji	ciągłe				
	Koszty w latach 2004 – 2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
	Źródła finansowania	Brak dodatkowych kosztów				

Rozdział VI Program. Edukacja ekologiczna

	Źródła finansowania					
	Przedsięwzięcie		Współpraca przy tworzeniu ośrodka edukacji ekologicznej			
7.	Jednostki realizujące	UG Jasieniec				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Własne				
	Lata realizacji	Ciągłe				
	Koszty w latach 2004 – 2011 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	2008-2011
			10	10	10	40
	Źródła finansowania	GFOŚiGW				

VII. OCENA REALIZACJI PROGRAMU

VII.1. Instrumenty zarządzania środowiskiem

Realizacja zrównoważonego rozwoju dokonywana jest według zasad, które omówiono w rozdz. 1 niniejszego dokumentu. Instrumentarium służące realizacji tych zasad wynika z ustaw: Prawo ochrony środowiska, o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, o odpadach, prawo wodne, o ochronie przyrody, o Inspekcji Ochrony Środowiska, prawo geologiczne i górnicze, prawo budowlane.

Instrumenty zarządzania środowiskiem można podzielić na cztery grupy. Są to instrumenty prawne, finansowe, społeczne i strukturalne.

Do tej pory największe znaczenie miały instrumenty prawne i finansowe. W niniejszym programie nadano priorytet instrumentom społecznym i strukturalnym.

VII.1.1. Instrumenty prawne

Prawo Ochrony Środowiska wprowadza w art. 4 następujące rodzaje korzystania ze środowiska:

1. Powszechne korzystanie ze środowiska, które przysługuje z mocy ustawy każdemu i obejmuje korzystanie ze środowiska, bez użycia instalacji, w celu zaspokojenia potrzeb osobistych oraz gospodarstwa domowego, w tym wypoczynku oraz uprawiania sportu,
2. *Szczególne* korzystanie ze środowiska wykraczające poza ramy korzystania powszechnego które, w drodze ustawy, obwarowane jest obowiązkiem uzyskania pozwolenia, ustalającego w szczególności zakres i warunki tego korzystania, wydanego przez właściwy organ ochrony środowiska.
3. Zwykle korzystanie ze środowiska, które wykracza poza ramy korzystania powszechnego, co do którego ustawa nie wprowadza obowiązku uzyskania pozwolenia, oraz zwykle korzystanie z wody w rozumieniu przepisów ustawy - Prawo wodne.

W zakresie szczególnego korzystania z środowiska istniejące instrumenty prawne to:

- pozwolenia na wprowadzanie do środowiska substancji lub energii, w tym pozwolenia zintegrowane,
- decyzje zatwierdzające program gospodarki odpadami,
- koncesje geologiczne wydawane na rozpoznanie i eksploatację surowców mineralnych.

Z dniem 1 stycznia 1999 roku kompetencje do wydawania pozwoleń w zakresie ochrony środowiska przed zanieczyszczeniami i uciążliwościami podzielono pomiędzy Wojewodę i Starostę, przyjmując za podstawowe kryterium skalę uciążliwości danego podmiotu. Wojewoda zachował dotychczasowe kompetencje w odniesieniu do podmiotów należących do tzw. *szczególnie szkodliwych dla środowiska i zdrowia człowieka*. Kompetencje do wydawania pozwoleń, dotyczących zakładów zaliczonych do inwestycji *mogących pogorszyć stan środowiska posiada Starosta*.

Należy podkreślić, że wprowadzenie wymogów Dyrektywy IPPC⁶ (ang. Integrated Pollution Prevention and Control) do polskiego systemu prawnego ochrony środowiska wpłynie na funkcjonowanie znacznej części przedsiębiorstw. Wdrożenie wymagań tej Dyrektywy

⁶ IPPC - zintegrowane zapobieganie i ograniczanie zanieczyszczeń

spowoduje konieczność stosowania zintegrowanego podejścia do zapobiegania i ograniczania emisji z prowadzonych procesów technologicznych oraz zasady ochrony środowiska jako całości. Oznacza to odejście od stosowanej dotychczas praktyki wydawania pozwoleń i decyzji administracyjnych, odnoszących się do poszczególnych mediów (pobór wody, gospodarka odpadami), komponentów środowiska (emisje do powietrza, odprowadzanie ścieków) czy uciążliwości (hałas, pola elektromagnetyczne) na rzecz wydawania pozwoleń zintegrowanych. Zawarte w pozwoleniach ograniczenia emisji będą uwzględniały wymogi BAT.

Zakres kompetencji Wójta nie jest tak szeroki jak Starosty. Generalną zasadą jest, że Wójt jest organem właściwym w sprawach związanych ze zwykłym korzystaniem ze środowiska przez osoby fizyczne. I tak:

1) w zakresie ustawy prawo ochrony środowiska Wójt:

- może nakazać, w drodze decyzji, osobie fizycznej eksploatującej instalację w ramach zwykłego korzystania ze środowiska lub eksploatującej urządzenie, wykonanie w określonym czasie czynności zmierzających do ograniczenia ich negatywnego oddziaływania na środowisko (art. 363)
- może nakazać, w drodze decyzji osobie fizycznej prowadzącej instalację lub użytkującą urządzenie w ramach zwykłego korzystania ze środowiska prowadzenie w określonym czasie pomiarów, jeżeli z przeprowadzonej kontroli wynika, że nastąpiło przekroczenie standardów emisyjnych (art. 150)
- jest organem właściwym do przyjęcia zgłoszenia instalacji mogącej negatywnie oddziaływać na środowisko, z której emisja nie wymaga zezwolenia, prowadzącej przez osobę fizyczną w ramach zwykłego korzystania ze środowiska (art. 152)
- może ustalić, w drodze decyzji wymagania w zakresie ochrony środowiska dotyczące eksploatacji instalacji, z której emisja nie wymaga zezwolenia – jeśli jest to uzasadnione koniecznością ochrony środowiska (art. 154)
- przyjmuje, od wskazanych podmiotów, i przekazuje wojewodzie informacje o wykorzystywanych substancjach stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (art. 162 ust 5 i 6)
- przyjmuje informację o wystąpieniu poważnej awarii (art. 245 ust 1)
- przyjmuje od podmiotu korzystającego ze środowiska wykaz, na podstawie którego ustalono opłaty za składowanie odpadów (art. 286 ust 2)

Powyższe obejmuje m.in. instalacje niewymagające pozwolenia, a których eksploatacja wymaga zgłoszenia

A z uwagi na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza:

1. energetyczne:
 - opalane węglem kamiennym o łącznej nominalnej mocy od 0,5 MWt do 5 MWt,
 - opalane koksem, drewnem, słomą, olejem napędowym i opałowym o łącznej nominalnej mocy od 1 MWt do 10 MWt,
 - opalane paliwem gazowym o łącznej nominalnej mocy od 1 MWt do 15 MWt
2. inne niż energetyczne o łącznej nominalnej mocy od 0,5 MWt do 1 MWt, opalane węglem kamiennym, koksem, drewnem, słomą, olejem napędowym i opałowym, paliwem gazowym
3. do przetaczania paliw płynnych
4. stosowane do suszenia zboża, o wydajności większej niż 30 Mg na godzinę
5. w lakierniach zużywających na dobę mniej niż 3 kg lakierów wodnych i lakierów o wysokiej zawartości cząstek stałych
6. w przechowalniach owoców i warzyw, przystosowanych do jednoczesnego przechowywania owoców lub warzyw w ilości większej niż 50 Mg

7. stosowane w fermach hodowlanych, zaliczane do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których sporządzenie raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko może być wymagane
 8. do suszenia, brykietowania i mielenia węgla o mocy przerobowej mniejszej niż 30 Mg surowca na godzinę
 9. stosowane w młynach spożywczych
 10. do produkcji wapna palonego o wydajności mniejszej niż 10 Mg na dobę
- B z uwagi na wprowadzanie ścieków do wód lub ziemi:
1. oczyszczalnie ścieków o przepustowości do 5 m³ na dobę, wykorzystywane na potrzeby gospodarstw domowych lub rolnych w ramach zwykłego korzystania z wód; oraz studnie o głębokości do 30 m i wydajności nie więcej niż 5 m³ na dobę.

2) w zakresie ustawy o odpadach Wójt:

- wydaje opinie dotyczące zatwierdzenia programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi (art. 19 ust 5)
- przyjmuje kopie informacji o ilości i rodzajach wytworzonych odpadów (art.24 ust 9)
- nakazuje, w drodze decyzji posiadaczowi odpadów usunięcie odpadów z miejsc nie przeznaczonych do ich składowania lub magazynowania wskazując sposób wykonania tej decyzji (art. 34)
- może, przed wydaniem decyzji ustalającej warunki zabudowy i zagospodarowaniu terenu dla budowy składowiska odpadów zażądać ekspertyzy co do możliwości odzysku lub unieszkodliwiania odpadów (art. 51)
- wydaje opinie dotyczące zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów (art. 26 ust 6 i art. 28 ust 2)

3) w zakresie ustawy o ochronie przyrody Wójt:

- wydaje zezwolenie na usunięcie drzew lub krzewów (art.47e)
- ustala wysokość opłaty za usunięcie drzewa lub krzewów (art.47f)
- wymierza karę pieniężną za zniszczenie terenów zieleni albo drzew lub krzewów, spowodowane niewłaściwym wykonywaniem robót ziemnych lub wykorzystaniem sprzętu mechanicznego albo urządzeń technicznych oraz zastosowaniem środków chemicznych w sposób szkodliwy dla roślinności oraz za usuwanie drzew lub krzewów bez wymaganego zezwolenia, a także za zniszczenie spowodowane niewłaściwą pielęgnacją terenów zieleni, zadrzewień, drzew lub krzewów (art. 47k)

4) na podstawie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach Wójt sprawuje nadzór nad wykonywaniem przez właścicieli nieruchomości obowiązków w zakresie utrzymania czystości i porządku na terenie nieruchomości (art. 5 ust. 6.) oraz wydaje zezwolenie na świadczenie usług w zakresie określonym ustawą (art. 7)

5) w zakresie ustawy prawo geologiczne i górnicze Wójt:

- uzgadnia udzielenie koncesji na działalność określoną w art. 15 ust 1-4 (art. 16 ust 5)
- opiniuje wydanie decyzji w sprawie zatwierdzenia projektu prac geologicznych (art. 33 ust 2)
- opiniuje wydanie decyzji w sprawie zatwierdzenia planu ruchu zakładu górniczego (art. 64 ust 5)

6) w zakresie prawa wodnego Wójt:

- nakazuje właścicielowi gruntu przywrócić stan poprzedniego lub wykonanie urządzeń zapobiegających szkodom, jeżeli spowodował zmiany stanu wody na gruncie, szkodliwie wpływające na grunty sąsiednie (art. 29 ust 2)
- zatwierdza ugodę zawartą przez właścicieli gruntów ustalającą zmiany stanu wody na gruntach, jeżeli zmiany te nie wpływają szkodliwie na inne nieruchomości lub gospodarkę wodną (art. 30 ust 2).

Do najważniejszych aktów generalnych w dziedzinie ochrony środowiska stanowiących przez radę gminy należy zaliczyć:

- uchwałę w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (art. 6-9 u.z.p.)
- program ochrony środowiska na terenie gminy (art. 18 pr.o.ś)
- plan zagospodarowania odpadami na terenie gminy (art. 14 u.odp.)
- uchwałę o nałożeniu obowiązku udzielania informacji o wytworzonych odpadach oraz sposobach gospodarowania odpadami – w odniesieniu do odpadów innych niż niebezpieczne – w ilości do 5 ton rocznie (art. 17 ust. 3 u.odp.)
- regulamin zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków (art.19 u. zaop.)
- uchwałę w sprawie wprowadzania niektórych form ochrony przyrody (art. 34 u.o.p.)
- uchwałę w sprawie uznania określonego obszaru pokrytego drzewostanem o charakterze parkowym za park gminny (art. 34a u.o.p.)
- uchwałę określającą szczegółowe zasady utrzymania czystości i porządku na terenie gminy (art. 4 u.c.p.)
- uchwałę w sprawie wyznaczenia miejsc wydobywania kamienia, żwiru, piasku oraz innych materiałów w granicach powszechnego korzystania z wody (art. 34 ust.4 pr.wod.).

Z wyżej wymienionych dokumentów na szczególną uwagę zasługuje prawo lokalne określające kierunki i intensywność korzystania ze środowiska określone poprzez ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Miejscowy plan jest podstawowym dokumentem określającym, zgodnie z uwarunkowaniami przyrodniczymi, użytkowanie terenu, co ma zapewnić zrównoważone korzystanie ze środowiska i zachowanie jego walorów i zasobów.

VII.1.2. Instrumenty finansowe

Do instrumentów finansowych należą:

- opłaty za korzystanie ze środowiska - za emisję zanieczyszczeń do powietrza, za pobór wody powierzchniowej i podziemnej, za odprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, za zbieranie, transport i odzysk lub unieszkodliwianie odpadów komunalnych, za składowanie odpadów, za powierzchnię, z której odprowadzane są ścieki,
- administracyjne kary pieniężne,
- odpowiedzialność cywilna, karna i administracyjna,
- kredyty i dotacje z funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz innych funduszy, w tym fundusze przedakcesyjne oraz Fundusze strukturalne i Fundusz Spójności;
- pomoc publiczna na ochronę środowiska w postaci preferencyjnych pożyczek i kredytów, dotacji, odroczeń, rozłożenia na raty i umorzeń płatności wobec budżetu państwa i funduszy ekologicznych, zwolnień i ulg podatkowych i in.

VII.1.3. Współpraca międzygminna

Podobne problemy w poszczególnych gminach tworzących powiat grójecki, skłaniają do rozważenia utworzenia komunalnego związku gmin powiatu i Starostwa. Z potrzeb wynika, że podstawowym zakresem działania związku powinny być:

- Gospodarka odpadami stałymi, z utworzeniem, na bazie składowiska w gm. Nowe Miasto nad Pilicą, Zakładu Utylizacji Odpadów dla Powiatu Grójeckiego,
- Gospodarka wodno-ściekowa, w tym rozwiązanie problemu zmniejszenia zużycia wód podziemnych w rolnictwie.

Na poziomie powiatu grójeckiego konieczne jest stworzenie Centrum Edukacji Ekologicznej na podstawie odrębnego porozumienia wszystkich gmin powiatu i Starostwa Powiatowego.

VII.1.4. Instrumenty strukturalne

Instrumenty strukturalne rozumiane są jako narzędzia dla formułowania, integrowania i wdrażania polityk środowiskowych. Są to przede wszystkim strategie i programy wdrożeniowe oraz systemy zarządzania środowiskowego.

Strategie i programy wdrożeniowe

1. *Strategia rozwoju gminy* jest dokumentem wytyczającym główne tendencje i kierunki działań w ramach rozwoju gospodarczego, społecznego i ochrony środowiska w skali gminy. Dokument ten jest bazą dla programów sektorowych (np. dot. rozwoju przemysłu, turystyki, ochrony zdrowia, itd.), a także daje ogólne wytyczne co do kierunków działań w zakresie ochrony środowiska
2. *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy* jest dokumentem określającym politykę przestrzenną gminy, którego zapisy przekładane są na prawo miejscowe w trakcie opracowywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Dokument ten określa „przestrzenny i środowiskowy ślad” rozwoju społeczno-gospodarczego gminy,
3. *Program ochrony środowiska* jest zarówno planem polityki ochrony środowiska do 2011 roku, jak i programem wdrożeniowym na najbliższe 4 lata (2004 - 2007).
4. *Plan gospodarki odpadami* jest planem strategicznym i wdrożeniowym. Podaje on zarówno projektowany system gospodarowania odpadami, ale także rodzaj i harmonogram realizacji przedsięwzięć oraz harmonogram uruchamiania środków finansowych i ich źródeł.

Podobną rolę będą pełniły:

1. program ochrony powietrza mający na celu osiągnięcie dopuszczalnych poziomów substancji w powietrzu, których poziom przekracza poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji (POŚ - art. 89. Ust. 1 pkt.1i art.91)
2. program ochrony środowiska przed hałasem dla terenów, na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny (POŚ - art. 119).
3. Systemy zarządzania środowiskowego

Koncepcja zrównoważonego rozwoju stwarza podstawę do zmiany nastawienia przedsiębiorców do ochrony środowiska, polegające na samodzielnym definiowaniu problemów i szukaniu (z wyprzedzeniem) środków zaradczych. Stąd powstała koncepcja **zarządzania środowiskowego**.

VII.1.5. Upowszechnianie informacji o środowisku

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska organy administracji są obowiązane udostępniać każdemu informacje o środowisku i jego ochronie, znajdujące się w ich posiadaniu (art. 19 POŚ). Zakres informacji i zasady ich udostępniania określa POŚ Dział IV Informacje o środowisku.

Urząd Gminy będzie maksymalnie wykorzystywał nowoczesne środki komunikowania się. W pierwszej kolejności rozszerzony zostanie zakres informacji dostępny na stronach internetowych Gminy o dane dot. oceny stanu środowiska w gminie i informacje nt. realizacji niniejszego programu. Wstępem będzie umieszczenie Programu na stronie internetowej, po jego przyjęciu Uchwałą Rady Gminy.

Zostaną podjęte działania zmierzające do udostępniania społeczeństwu danych poprzez elektroniczne bazy, łatwo osiągalne poprzez publiczne sieci telekomunikacyjne.

Istotną rolę będą pełniły pozarządowe organizacje ekologiczne prowadzące działalność informacyjną lub konsultacyjną dla społeczeństwa. Intensyfikowane będą działania wynikające z „Narodowej strategii edukacji ekologicznej” oraz jej programu wykonawczego.

VII.2. Organizacja zarządzania środowiskiem

Zarządzanie programem ochrony środowiska w okresie początkowym będzie wymagało wyodrębnienia struktury zarządzania tym programem od struktury zarządzania środowiskiem. Jednakże docelowo program ten powinien utożsamiać się z systemem zarządzania środowiskiem w powiecie. Jest to jeden z najważniejszych celów postawionych przed zarządzającym programem. Program powinien wypracować instrumentarium, które umożliwi osiągnięcie unifikacji zarządzania programem z zarządzaniem środowiskiem.

Dotychczasowy rozwój teorii i praktyki zarządzania ekologicznego wskazuje, że system zarządzania realizujący cele ekologiczne powinien opierać działania na następujących zasadach:

- zanieczyszczający płaci, użytkownik płaci,
- przezorności,
- współodpowiedzialności,
- pomocniczości.

Są to zasady powszechnie już akceptowane i stosowane w wielu krajach. Jednocześnie z istoty koncepcji zrównoważonego rozwoju wynikają tzw. złote reguły zarządzania ekologicznego:

- nieodnawialne zasoby środowiska powinny być wykorzystywane w takim zakresie, w jakim istnieje możliwość ich substytucyjnego kompensowania zasobami odnawialnymi,
- odnawialne zasoby środowiska powinny być wykorzystywane tylko w zakresie nie przekraczającym stopnia ich odnawialności,
- chłonność środowiska nie powinna być w żadnym zakresie przekroczona,
- bioróżnorodność środowiska nie powinna maleć.

Zarządzanie środowiskiem odbywa się na kilku szczeblach: szczebel powiatu i gmin, a także szczebel jednostek organizacyjnych, obejmujący działania podejmowane przez podmioty gospodarcze korzystające ze środowiska. Ponadto administracja publiczna województwa również w ramach swoich obowiązków i kompetencji realizuje zadania związane z zarządzaniem środowiskiem w powiecie.

Podmioty gospodarcze korzystające ze środowiska kierują się głównie efektami ekonomicznymi i zasadami konkurencji rynkowej, a od niedawna liczą się także z głosami opinii społecznej. Na tym szczeblu zarządzanie środowiskiem odbywa się przez:

- dotrzymanie wymagań stawianych przez przepisy prawa,
- porządkowanie technologii i reżimów obsługi urządzeń,
- modernizację technologii,
- eliminowanie technologii uciążliwych dla środowiska
- instalowanie urządzeń ochrony środowiska,
- stałą kontrolę emisji zanieczyszczeń.

Instytucje działające w ramach administracji odpowiedzialnych za wykonywanie i egzekwowanie prawa mają głównie na celu zapobieganie zanieczyszczeniu środowiska przez:

- racjonalne planowanie przestrzenne,
- kontrolowanie gospodarczego korzystania ze środowiska,
- porządkowanie działalności związanej z gospodarczym korzystaniem ze środowiska.

Po reformie administracyjnej obowiązki i kompetencje w zakresie ochrony środowiska zostały podzielone między poszczególne szczeble administracji w celu poprawy efektywności działań na rzecz ochrony środowiska. Nastąpiło ograniczenie kompetencji szczebla centralnego w działaniach typowo wykonawczych na rzecz działalności o charakterze strategicznym, takiej jak tworzenie prawa i planowanie.

Podstawowymi organami wykonawczymi w dziedzinie ochrony środowiska jest wojewoda i starosta. Istotnym novum w nowym podziale kompetencji jest nałożenie na wszystkie szczeble samorządu i organów rządowych ochrony środowiska obowiązku wzajemnego informowania się i uzgadniania. Na uwagę zasługuje w tym kontekście wzmocnienie relacji i wpływu organów samorządowych na działania Inspekcji Ochrony Środowiska, a także przyznanie odpowiednich uprawnień kontrolnych organom samorządowym.

Przepisy przewidują tworzenie na wszystkich szczeblach administracji rozbudowanego systemu dokumentów planistycznych wytyczających generalne kierunki polityki rozwoju w kontekście ochrony środowiska i zagospodarowania przestrzennego.

W kontekście planowania przestrzennego, z punktu widzenia prawnego najmocniejszą pozycję ma gmina, gdyż tylko miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, uchwalane przez gminy, mają rangę obowiązującego powszechnie przepisu prawa. Oznacza to w uproszczeniu, że wszelkie programy, plany i strategie formułowane na różnych szczeblach mają tylko wtedy szansę realizacji, jeśli znajdą odzwierciedlenie w konkretnym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

VII.3. Zarządzanie Programem Ochrony Środowiska

Podstawową zasadą realizacji programu ochrony środowiska powinna być zasada wykonywania zadań przez poszczególne jednostki włączone w zagadnienia ochrony środowiska, świadome istnienia programu i swojego uczestnictwa w nim. Szansę na skuteczne wdrożenie Programu daje dobra organizacja zarządzania nim.

VII.3.1. Uczestnicy realizacji Programu

Z punktu widzenia pełnionej roli w realizacji Programu można wyodrębnić cztery grupy podmiotów uczestniczących w nim. Są to:

- Podmioty uczestniczące w organizacji i zarządzaniu programem.
- Podmioty realizujące zadania programu, w tym instytucje finansujące
- Podmioty kontrolujące przebieg realizacji i efekty programu.
- Społeczność gminy jako główny podmiot odbierający wyniki działań programu.

Główna odpowiedzialność za realizację Programu spoczywa na Wójcie, który co 2 lata składa Radzie Gminy raporty z wykonania Programu. Wójt współdziała z organami administracji rządowej i samorządowej szczebla powiatowego i wojewódzkiego, które dysponują instrumentarium wynikającym z ich kompetencji.

Ponadto Wójt współdziała z samorządami gminnych sąsiednich i Starostwem Powiatowym, a także z instytucjami administracji specjalnej w dyspozycji których znajdują się instrumenty kontroli i monitoringu. Instytucje te kontrolują respektowanie prawa, prowadzą monitoring stanu środowiska (IS, WIOŚ), prowadzą monitoring wód (RZGW).

Optymalizacja zarządzania procesem wdrażania Programu związana jest z utworzeniem komórki wykonawczej Programu - **Zespołu Realizacji Programu**, w którym wiodącą rolę będą pełnili wyznaczeni pracownicy Wydziału Ochrony Środowiska. W skład Zespołu

powinni wejść także pracownicy innych wydziałów Urzędu Gminy np.: oświaty, inwestycji. Zadaniem tego Zespołu powinny być przede wszystkim:

- koordynacja działań i współdziałania uczestników Programu,
- monitoring realizacji zadań Programu,
- sprawozdawczość przed Wójtem i Radą Gminy,
- udrażnianie kanałów przepływu informacji niezbędnych w koordynacji działań w Programie.

W ramach Zespołu Realizacji Programu należy wyznaczyć osobę, która będzie pełniła rolę Kierownika Wdrażania Programu. Kierownik (pracownik Wydziału Ochrony Środowiska) będąc odpowiedzialnym za pracę Zespołu, będzie ściśle współpracował z Wójtem.

VII.3.2. Monitoring wdrażania Programu

Wdrażanie Programu Ochrony Środowiska będzie podlegało regularnej ocenie w zakresie:

- Określenia stopnia wykonania przedsięwzięć / działań
- Określenia stopnia realizacji przyjętych celów
- Oceny rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami, a ich wykonaniem
- Analizy przyczyn tych rozbieżności.

Wójt (poprzez Zespół Realizacji Programu) będzie oceniał co dwa lata stopień wdrożenia Programu. Ocena ta będzie podstawą przygotowania raportu z wykonania Programu.

W początkowym okresie wdrażania Programu również co dwa lata będzie weryfikowana lista przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w najbliższych czterech latach. Oznacza to, że pod koniec 2005 roku powinna być przygotowana nowa lista obejmująca lata 2006 – 2007.

W cyklu czteroletnim będzie oceniany stopień realizacji celów średniookresowych (w niniejszym dokumencie obejmujących okres do 2011 r.) Ocena ta będzie bazą do ewentualnej korekty celów i strategii ich realizacji. Taka procedura pozwoli na spełnienie wymagań zapisanych w ustawie "Prawo ochrony środowiska", a dotyczących okresu na jaki jest przyjmowany program ochrony środowiska i systemu raportowania o stanie realizacji programu ochrony środowiska.

- *Ocena postępów we wdrażaniu programu ochrony środowiska, w tym przygotowanie raportu (co dwa lata)*
- *Opracowanie listy przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w kolejnych czterech latach (co dwa lata)*
- *Aktualizacja celów ekologicznych i kierunków działań (co cztery lata)*

Podstawą właściwego systemu oceny realizacji Programu jest dobry system sprawozdawczości, oparty na wskaźnikach (miernikach) stanu środowiska i zmiany presji na środowisko, a także na wskaźnikach świadomości społecznej. Poniżej zaproponowano istotne wskaźniki, przyjmując że lista ta nie jest wyczerpująca i będzie sukcesywnie modyfikowana.

Wskaźnik	Opis wskaźnika
Wskaźnik objętej ochroną przyrody	Stosunek powierzchni terenów objętych ochroną do pow. całkowitej gminy
Stopień zwodociągowania gminy	Stosunek liczby mieszkańców podłączonych do wodociągów do całej liczby mieszkańców gminy
Stopień skanalizowania gminy	Stosunek liczby mieszkańców podłączonych do kanalizacji do całej liczby mieszkańców gminy

Rozdział VII Program. Ocena realizacji

Wskaźnik proporcji pomiędzy długościami sieci kanalizacyjnej i sieci wodociągowej	Stosunek długość sieci kanalizacyjnej w km/długości sieci wodociągowej
Wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych do powietrza z instalacji komunalnych	Łączna ilość emitowanych do powietrza substancji z instalacji gminnych
Wskaźnik lesistości gminy	Stosunek powierzchni zalesionych i zadrzewionych do całkowitej powierzchni gminy
Wskaźnik energii ze źródeł odnawialnych	Stosunek mocy instalacji korzystających ze źródeł odnawialnych do całkowitej mocy instalacji na terenie gminy

VIII. ASPEKTY FINANSOWE WDRAŻANIA PROGRAMU

VIII.1. Wprowadzenie

W niniejszym rozdziale omówiono potencjalne źródła finansowania i ich szacunkowy udział w kosztach realizacji przedsięwzięć zdefiniowanych w "Programie...". Koszty wdrażania "Programu ..." zostały określone dla okresu 2004 - 2011 .

Koszty wdrożenia przedsięwzięć zdefiniowanych w "Programie ochrony środowiska" dla okresu 2004 - 2007, podane są w cenach z 2003 roku.

VIII.2. Ramy finansowe wdrażania "Programu ochrony środowiska"

Niezbędnym elementem "Programu ochrony środowiska" jest wskazanie ram finansowych wdrażania "Programu ..." poprzez szacunek wielkości środków, które mogą być zaangażowane w realizację przedsięwzięć zdefiniowanych w programie. Są to środki własne gminy, środki podmiotów gospodarczych, środki budżetu Państwa i budżetu województwa mazowieckiego, a także środki pochodzące z funduszy celowych i środki pomocowe.

VIII.2.1. Potencjalne źródła finansowania przedsięwzięć Programu

Specyfiką systemu finansowania ochrony środowiska w Polsce jest to, że większą część wydatków ponoszą samorządy terytorialne, fundusze ekologiczne i przedsiębiorstwa, natomiast udział środków budżetu państwa jest mały.

W poprzednich latach przeciętny udział funduszy ochrony środowiska oraz dopłat do kredytów uruchamianych przez Bank Ochrony Środowiska wynosił około 30% wartości inwestycji. W najbliższych latach rola funduszy ekologicznych (przede wszystkim Narodowego i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej) powinna polegać na koncentrowaniu środków na wspieranie inwestycji priorytetowych z punktu widzenia integracji z UE. Jednocześnie oczekuje się spadku udziału funduszy ochrony środowiska, ze względu na ogólną poprawę stanu środowiska, a co za tym idzie zmniejszenie wpływów z tytułu opłat i kar ekologicznych. Natomiast oczekuje się większego niż dotychczas zaangażowania środków pomocowych, w tym z funduszy przedakcesyjnych oraz po uzyskaniu członkostwa w UE - funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności (2004 - 2006) .

Inwestycje przewidywane do realizacji w przemyśle będą finansowane ze środków własnych i kredytów komercyjnych oraz uzupełniająco z funduszy ochrony środowiska, pod warunkiem uznania danego zadania za priorytetowe w skali województwa.

VIII.2.2. Oszacowanie kosztów realizacji programu

W tabeli poniżej zebrano znane koszty realizacji zadań w latach 2004-2007 w tys. zł

		2004	2005	2006	2007	Źródła finansowania
Ochrona dziedzictwa przyrody	Ochrona przyrody	5	13	5	3	GFOŚ PFOŚ (zadanie nr 3-30%)
	Zwiększenie lesistości		39	21	21	WFOŚ, Nadleśnictwa, budżet państwa Budżet starostwa, PFOŚ
	Ochrona gleb	5	5	4	3	Budżet gminy, GFOŚ
	Ochrona zasobów kopalin	-	-	-		-
Jakość środowiska i bezpieczeństwo ekologiczne	Stosunki wodne i jakość wód	1590	1530	2288	2008	Budżet gminy, GFOŚ, PFOŚ, środki pomocowe unijne, WFOŚ, budżet państwa, budżet wojewody, właściciele nieruchomości
	Jakość powietrza	226	15	-		Budżet gminy, GFOŚ, WFOŚ, budżet wojewody
	Hałas	-	-	-		Budżet wojewody
	Promieniowanie elektromagnetyczne	-	-	-		-
	Awarie	30	30	30	30	Budżet gminy, GFOŚ, budżet wojewody
Zrównoważone wykorzystanie surowców, wody i energii	Racjonalizacja użytkowania wody	130	320	1020	800	Budżet gminy, GFOŚ, środki pomocowe unijne, WFOŚ, budżet państwa, właściciele przedsiębiorstw, właściciele nieruchomości
	Energia odnawialna	-	-	-		-
Edukacja ekologiczna		50	50	50	50	Budżet gminy, GFOŚ, PFOŚ, WFOŚ

Należy zaznaczyć, że powyższe koszty nie ujmują kosztów realizacji zadań, których zakres obecnie nie jest znany, dotyczy to zadań z zakresu ograniczenia emisji hałasu, części zadań związanych z rekultywacją gruntów, zbilansowanie poboru wód podziemnych i opracowaniem programu ochrony wód w zlewni Pilicy i Jeziorki.